

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

ÎNVĂȚĂMÂNT EXTRAȘCOLAR

CURRICULUM

la discipline și tipuri de activități
pentru *Școlile de ARTĂ/ARTE PLASTICE*

Domeniul ARTE

Profil *Arte plastice*

Chișinău, 2021

Autori:

Zinaida Ursu, grad didactic superior, director adjunct Școala de Arte „Valeriu Poleacov”, Chișinău

Au colaborat:

Olimpiada Arbuș-Spatari, doctor în pedagogie, grad didactic superior, director Școala de Arte Plastice „Alexei Sciusev”, Chișinău

PRELIMINARII.....	3
REPERE CONCEPTUALE ALE CURRICULUMULUI PENTRU PROFILUL ARTA PLASTICĂ..4	
I. DISCIPLINA „DESEN”.....	9
1.1. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI.....	9
1.2. COMPETENȚE SPECIFICE LA DISCIPLINA DESEN.....	10
1.3 MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SPECIFICE ȘI UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE LA DISCIPLINĂ.....	10
1.4 MATRICEA DEZVOLTĂRII UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE, UNITĂȚILOR DE CONȚINUT RECOMANDATE LA DISCIPLINĂ „DESEN”.....	11
II. DISCIPLINA „PICTURA”.....	19
2.1. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI.....	20
2.2. COMPETENȚE SPECIFICE LA DISCIPLINA PICTURA.....	20
2.3 MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SPECIFICE ȘI UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE LA DISCIPLINĂ.....	21
2.4 MATRICEA DEZVOLTĂRII UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE, UNITĂȚILOR DE CONȚINUT RECOMANDATE LA DISCIPLINĂ „PICTURA”.....	22
III. DISCIPLINA „COMPOZIȚIA”.....	30
3.1. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI.....	30
3.2. COMPETENȚE SPECIFICE LA DISCIPLINA COMPOZIȚIE.....	31
3.3 MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SPECIFICE ȘI UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE LA DISCIPLINĂ.....	31
3.4 MATRICEA DEZVOLTĂRII UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE, UNITĂȚILOR DE CONȚINUT RECOMANDATE LA DISCIPLINĂ „COMPOZIȚIE”.....	33
IV. DISCIPLINA „ISTORIA ARTELOR PLASTICE”.....	40
4.1. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI.....	40
4.2. COMPETENȚE SPECIFICE LA DISCIPLINA ISTORIA ARTELOR PLASTICE.....	41
4.3 MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SPECIFICE ȘI UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE LA DISCIPLINĂ.....	42
4.4 MATRICEA DEZVOLTĂRII UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE, UNITĂȚILOR DE CONȚINUT RECOMANDATE LA DISCIPLINĂ „ISTORIA ARTELOR PLASTICE.....	43
4.5. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE.....	50
BIBLIOGRAFIE.....	60

PRELIMINARII

Conform prevederilor Codului Educației al Republicii Moldova [Monitorul Oficial Nr. 319-324 art. nr: 634], Capitolul VII. Articolul 36. (1) "Învățământul extrașcolar se realizează în afara programului și activității școlare prin activități complementare procesului educațional desfășurat în instituțiile de învățământ și are menirea să dezvolte potențialul cognitiv, afectiv și acțional al copiilor și tinerilor, să răspundă intereselor și opțiunilor acestora pentru timpul liber".

Curriculumul la profilul „Arta plastică” pentru clasele I-IV(V) (în continuare – Curriculumul), alături de planul cadru, face parte din ansamblul de produse/ documente curriculare și reprezintă o componentă esențială a Curriculumului Național.

Elaborat în conformitate cu prevederile Codului Educației al Republicii Moldova (2014), Cadrului de referință al educației și învățământului extrașcolar (2020), Curriculumului de bază: sistem de competențe pentru învățământul extrașcolar (2020), dar și cu Recomandările Parlamentului European și ale Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (Bruxelles, 2018), Curriculumul reprezintă un document reglator, care are în vedere prezentarea interconexă a demersurilor conceptuale, teleologice, conținutale și metodologice, accentul fiind pus pe sistemul de competențe ca un nou cadru de referință al finalităților educaționale.

Prezentul Curriculumul reprezintă instrumentul didactic și documentul normativ principal, ce descrie condițiile învățării și performanțele proiectate la disciplinele de profil Arta Plastică din Școlile de Arte/Arte plastice în învățământul extrașcolar, exprimate în competențe, unități de competență, conținuturi și activități de învățare și evaluare.

Curriculumul face parte din noua generație de curricula centrate pe competențe. Necesitatea schimbărilor a fost determinată de următoarele realități:

- absența documentelor clare reglatorii ce țin de profilul Arta plastică în învățământul extrașcolar;
- aspectele vulnerabile, identificate în procesul monitorizării activităților extrașcolare.

Curriculumul la disciplinele din cadrul profilului Arta plastică pentru clasele a I – a IV(V-a) prezintă abordare sistemică fiind parte componentă a Curriculumului Național pentru învățământul extrașcolar, domeniul Arte. Curriculumul reprezintă un sistem de **concepte, procese, produse și finalități** care, în integritatea sa, asigură toate experiențele planificate riguros pentru a fi formate elevilor în cadrul disciplinelor înglobate în Arta plastică spre a atinge finalitățile învățării la cele mai înalte standarde de performanță permise de posibilitățile lor individuale.

Tradițional, Arta plastică dezvoltă elevilor capacitatea de a discerne între frumosul operei de artă și dezgustul kitsch-lui, le formează abilități vizuale și manuale, dezvoltă gustul artistic și imaginația creativă, dar și elemente de gândire și comunicare artistico-plastică (a înțelege și a realiza o imagine, o schiță, un proiect, a comunica în limbaj plastic ceea ce simte, gândește și trăiește).

Curriculumul la disciplinele pentru domeniul Arte, profilul Arta plastică cuprinde componentele structurale: *Preliminarii, Repere conceptuale ale Curriculumului pentru profilul Arta Plastică, Administrarea generală a disciplinelor, Competențe specifice disciplinelor Desen, Pictura, Compoziție, Istoria artelor plastice, Sculptura, Arta decorativă aplicată, Unități de învățare; Sugestii metodologice de predare-învățare-evaluare, Bibliografie.*

Curriculumul are următoarele funcții:

- de conceptualizare a demersului curricular specific profilului „Arta plastică”;
- de reglementare și asigurare a coerenței dintre disciplinele din profilul „Arta plastică”, dintre predare, învățare și evaluare, dintre produsele curriculare specifice disciplinei, dintre componentele structurale ale curriculumului disciplinar, dintre standardele și finalitățile curriculare;
- de proiectare a demersului educațional/ contextual (la nivel de clasă concretă);
- de evaluare a rezultatelor învățării etc.

Funcțiile date sunt adresate cadrelor didactice, autorilor de manuale/ suporturi didactice, managerilor Școlilor de Arte/Arte plastice, părinților și elevilor.

Curriculumul fundamentează și ghidează activitatea cadrului didactic, facilitează abordarea creativă a demersurilor de proiectare didactică de lungă și de scurtă durată, dar și de realizare propriu-zisă a procesului de predare-învățare-evaluare. Totodată, profesorul, în funcție de specificul resurselor umane și materiale, are dreptul:

- să modifice timpul efectiv pentru parcurgerea conținuturilor;
- să utilizeze în mod personalizat și să completeze activitățile de învățare și produsele școlare recomandate;
- să proiecteze și să realizeze strategii originale de predare-învățare și evaluare, optând pentru tehnici și metode variate.

Managerii, vor utiliza Curriculumul pentru monitorizarea calității procesului educațional. Astfel, noul curriculum pentru domeniul Arte, aduce o viziune modernă asupra educației prin și pentru artă plastică, constituind un demers complex, care valorizează contribuțiile anterioare, experiența și practicile reușite în domeniul educației.

Curriculumul reprezintă un sistem de concepte, procese, produse și finalități care, în integritatea sa, asigură toate experiențele planificate riguros pentru a fi formate elevilor în cadrul profilului „Arta plastică”, spre a atinge finalitățile învățării la cele mai înalte standarde de performanță permise de posibilitățile lor individuale.

REPERE CONCEPTUALE ALE CURRICULUMULUI PENTRU PROFILUL ARTA PLASTICĂ

Actualul Curriculumul pune accent pe finalitățile exprimate în termeni de competențe, care devin și criterii pentru selectarea și organizarea conținuturilor, alegerea strategiilor de instruire și de evaluare. Sistemul de competențe în cadrul Curriculumului disciplinar la profilul Arta plastică se structurează pe următoarele niveluri:

Competențele-cheie constituie o categorie curriculară esențială, fiind definite la un nivel înalt de abstractizare și generalizare (vezi Codul Educației al Republicii Moldova, Art.

11(2)), cât și tendințele politicilor internaționale, stipulate în Recomandările Comisiei Europene (2018).

Concepția curriculară a profilului „Arta plastică” se axează pe următoarele principii:

- *Principiul unității dintre senzorial și rațional vizează necesitatea observărilor în mediul natural, vital și cel al operelor de artă plastică/vizuală prin intermediul simțurilor.*
- *Principiul conexiunii teoriei cu practica asigură îmbinarea actului de însușire a cunoștințelor teoretice cu actul de formare a abilităților practice.*
- *Principiul percepției globale, unitare a formei și conținutului operei de artă se referă la perceperea operei de artă plastică în integritatea formei și a mesajului, formarea capacității de pătrundere în mesajul operei prin intermediul formei; indică necesitatea conexiunii aspectelor formale și de conținut în receptarea operei de artă plastică.*
- *Principiul educației artistice în baza valorilor autentice presupune valorificarea educațională a operelor valoroase din cultura națională și universală;*
- *Principiul unității percepției și creației prevede conexiunea mai multor genuri de activitate: receptarea mediului natural și a operelor de artă, examinarea materialului didactic, audierea muzicii, lectura corespunzătoare subiectului sau perioadei istorice studiate, formularea ideii plastice, executarea lucrului practic, analiza colectivă și individuală a lucrărilor – toate grupate optimal, în fiecare caz, pentru formarea/dezvoltarea competențelor.*
- *Principiul unității dintre autoexprimarea elevului și dezvoltarea creativității plastice se referă la exprimarea liberă a viziunilor, sentimentelor elevului, ceea ce dinamizează imaginația și stimulează activitatea de creare a noilor valori (formelor noi), se desfășoară în contexte de colaborare dintre pedagog și elev.*

Competențe generale/ transdisciplinare pentru domeniul ARTE:

- *Practicarea /aplicarea capacităților și abilităților artistice sub diverse forme și activități, manifestând potențial uman creativ, sensibilitate, implicare și inițiativă.*
- *Transferarea achizițiilor/talentelor artistice dobândite în cadrul activităților extrașcolare, în realizarea vocațională individuală, consemnând traseul de dezvoltare a persoanelor prin învățare și muncă, în funcție de specificul cerințelor și așteptărilor socioeconomice ale domeniului artistic și ale mediului de viață.*
- *Explorarea tendințelor de autocunoaștere, autoinformare, autoformare, autopromovare și autodeterminare personală în domeniul artistic practicat, asigurând prin propriile posibilități și capacități un marketing vocațional de calitate.*
- *Aprecierea și gestionarea fondurilor/produselor din domeniul artistic, dând dovadă de abilități ale unui creator/consumator fidel și elevat, capabil să contribuie astfel la sporirea prestigiului profesiilor artistice/culturale, promovarea și valorificarea întregului patrimoniu artistic la nivel local, național și universal.*
- *Valorificarea domeniului artistic în spațiul social, cultural, artistic și informațional manifestând compatibilitate cu profilul ales și asigurând automodelarea conștientă a personalității.*

Competențele specifice profilului „Arta plastică” derivă din competențele generale/transdisciplinare, se formează și se dezvoltă progresiv și gradual pe întreg parcursul studierii disciplinei, din clasa a I-a până la finele clasei a IV(V)-a. Competențele specifice profilului sunt vizate în cadrul competențe specifice disciplinelor, în cadrul unităților de competență, al unităților de conținut, al activităților de învățare și al produselor școlare recomandate.

Competențe specifice profilului ARTE PLASTICE/ VIZUALE; DECORATIVE:

- *Receptarea* culturii plastice, a esteticii stilurilor plastice, a trăsăturilor distinctive ale genurilor și speciilor, a structurii operei și a mijloacelor plastice, manifestând atitudine pozitivă, atenție și concentrare în aprecierea critică și obiectivă a operelor de artă și determinând formarea propriului stil artistico-plastic.
- *Interpretarea* fenomenelor plastice, a operelor de artă în termenii adecvați limbajului plastic, conturând obiectiv și subiectiv relația dintre artă și societate, artă și realitatea vizuală, artă și natură, artă și religie, artă-univers, artă și etică, din perspectiva inter-/ transdisciplinară.
- *Aplicarea* adecvată a limbajului de specialitate, a operelor și stilurilor de referință din cultura plastică, demonstrând abilități și vocație în diferite contexte artistico-plastice.
- *Manifestarea* culturii comunicării prin capacități de cunoaștere a noțiunilor fundamentale ale artelor plastice naționale și universale, a legităților și principiilor, metodelor și procedeelelor de efectuare a unei opere și de descifrare a mesajului ei plastic.
- *Gestionarea/ interpretarea* adecvată a fenomenelor și stilurilor plastice în contexte sociale, culturale, dând dovadă de interes și preferințe pentru domeniul vizat.
- *Aprecierea* critică a lucrărilor de artă plastică, decorativă, manifestând respect față de operele de artă de valoare. CURRICULUM DE BAZĂ: sistem de competențe pentru educația extrașcolară (nonformală)
- *Aplicarea* abilităților artistico-plastice în viața socială, culturală, manifestând creativitate și valori estetice în realizarea creațiilor de artă plastică, decorativă.

Unitățile de competențe sunt părți ale competențelor și facilitează formarea competențelor specifice, reprezentând etape de realizare ale acestora. Unitățile de competențe se formează și se dezvoltă pe parcursul unităților de învățare, semestrelor, anului de studii, fiind prezentate în curriculumul disciplinar.

Disciplinele „Desen”, „Pictura”, „Compoziție”, „Istoria artelor plastice” sunt discipline componente din *componenta nucleu invariabilă*, „Sculptura”, „Arta decorativ-aplicată” sunt disciplinele profilului *Arta Plastică* și sunt incluse în PLANUL-TIP pentru învățământul extrașcolar la capitolul – **Arta plastică**. Disciplinele enumerate au un caracter preponderant practic, dar care necesită fundamentare teoretică permanentă a noțiunilor de bază, astfel, are loc formarea elevului ca artist plastic. În acest context, elevul capătă cunoștințe temeinice, își crează o viziune bazată pe legitățile artei plastice care îi oferă libertatea de creație pentru cultivarea gustului estetic, a spiritului de invenție și creativitate, permite valorificarea experiențelor artistice acumulate. Acestea oferă informații din aria de cunoaștere logică a naturii, universului istoriei artelor plastice și de redare a valenței ei expresive cu ajutorul unui limbaj specific - limbajul semnelor plastice. Aceste discipline de studiu sunt instrumente de

culturalizare, sensibilizare, formare a unui dialog dintre copil și lumea artelor plastice, totodată contribuind și la formarea capacităților pro-active și creative.

Desen, ca disciplină se studiază pe parcursul claselor I-IV-a, fiind parte indispensabilă a întregului proces de studii a profilului Arta Plastică. Desenul ca proces, este modul universal de expresie, care a precedat cuvântul scris, desenul după natură, din memorie sau din imaginație este prima expresie a artelor grafice și baza tuturor artelor vizuale. *Pictura*, este disciplina care poartă denumirea genului de artă ce ține de culoare, contraste și game cromatice. La lecțiile de pictură se studiază noțiuni teoretice din cromatică, aplicate fiind în practică. Recomandabil, la lecțiile de pictură pentru toate clasele (I-IV) sunt acuarela și guașele, hârtia specială pentru pictură, iar pentru elevii clasei absolvente sunt binevenite culorile acrilice, tempera etc.

Compoziție, este disciplina în cadrul căreia elevii capătă cunoștințe despre principiile compoziționale și deprinderile de organizare a spațiului plastic, de aranjare a obiectelor, a formelor și culorilor într-un mod în care imaginea capătă un sens artistic. În cadrul acestei discipline profesorul propune și încurajează elevii să experimenteze cu diverse materiale de artă, aici au prilejul să studieze diverse tehnici, dând dovadă de atitudine creativă în procesul de creație. *Istoria artei plastice*, care se studiază în clasele I-IV, are drept obiectiv achiziționarea cunoștințelor elementare despre perioade și curente artistice, începând cu arta preistorică, antică universală, până la arta modernă și contemporană, inclusiv și din Republica Moldova. La finele cursului elevii cunosc nume reprezentative din diverse epoci, domenii, genuri de artă plastică și disting unele tendințe ale artei contemporane.

Sculptura, o altă disciplină în cadrul căreia se practică modelarea din plastilină, argilă și alte materiale specifice disciplinei. Elevii au posibilitatea de a identifica și aplica diverse tehnici de obținere a formelor volumetrice, forme inspirate din natură sau imaginație, de a trăi experiență tactilă și chinestezică intensă. Activitățile din cadrul lecțiilor de sculptură/ modelaj dezvoltă motricitatea fină, simțul proporțiilor, simțul artistic, coordonarea oculo-motrică, creativitatea, capacitatea de adaptare, răbdarea și încrederea în forțele proprii.

Arta decorativ-aplicată reprezintă disciplina cu cele mai multe oportunități de cunoaștere și creare a compozițiilor decorative, materiale și tehnici decorative, mod de utilizare a acestora în spațiul ambient etc. Arta astăzi este privită altfel, pentru că ea generează idei, transmite valori și evocă emoții. Copiii de astăzi vor constitui viitorul public al muzeelor, expozițiilor, spectacolelor, tot ei vor deveni maturii cu gustul artistic format și vor contribui la schimbarea, ameliorarea ambientului vieții.

Conținuturile disciplinelor menționate constituie un mijloc de formare a competențelor, devin mobile, flexibile și oferă profesorului cât și elevului libertatea și responsabilitatea de a decide măsura și modalitatea de a le valorifica în procesul educațional, pentru fiecare unitatea de învățare. Aici, sunt incluse teme/subiectele, termenii specifici disciplinei, care vin să dezvolte aptitudinile și vocabularul activ al elevului la finalizarea fiecărei unități de învățare. Unitatea de învățare este determinată de **domeniile Artei plastice: Exprimarea artistico-plastică și perceperea operelor de artă plastică**, care formează elevilor un comportament

generat prin integrarea unităților de competență și a competențelor specifice, se realizează în mod sistematic și continuu pe o perioadă de timp și se finalizează prin evaluare.

ADMINISTRAREA GENERALĂ A DISCIPLINELOR

Statutul disciplinei	Disciplina	Clasa	Nr. de ore pe săptămână	Nr. ore pe an ¹
Componenta invariabilă				
Obligatorie	Desen	I	3	105
		II	3	105
		III	3	105
		IV	3	105
Obligatorie	Pictura	I	3	105
		II	3	105
		III	3	105
		IV	3	105
Obligatorie	Compoziție	I	2	70
		II	2	70
		III	2	70
		IV	2	70
Obligatorie	Istoria artelor plastice	I	1	35
		II	1	35
		III	1	35
		IV	1	35
Componenta variabilă				
Obligatorie	Arta decorativă aplicativă	I	1	35
		II	1	35
		III	1	35
		IV	1	35
Obligatorie	Sculptura/ Modelaj	I	2	70
		II	2	70
		III	2	70
		IV	2	70
Obligatorie	Disciplina opțională	I	-	-
		II	1	35
		III	1	35
		IV	1	35

I. DISCIPLINA „DESEN”

¹Poate varia în funcție de structura anului școlar și datele calendaristice.

Disciplina „Desen” se definește prin varietate, care caracterizează felul în care mișcarea creionului face ca punctul să devină linie, linia – suprafață, suprafața – spațiu volumetric, deci prin procedee grafice. Punctul, linia, pata de negru sau de gri, care constituie contrastul imaginii, apariția unui gest uman care exprimă forme, explică desenul ca expresie a gândirii critice, creatoare. Prin intermediul desenului, elevii pot să ordoneze, să construiască imaginar și să configureze structuri plastice complexe. La lecțiile de desen, elevii vor descoperi că o imaginea plastică nu înseamnă copierea fidelă a naturii, a realității, ci exprimă sugerarea expresivă și personală a acesteia pe o suprafață bidimensională. Acestea pot fi redată cu ajutorul elementelor de limbaj și al mijloacelor de expresie plastică: ritm, proporții, echilibru, simetrie, contraste alb-negru, etc., dar și al tehnicilor specifice, care se cer descoperite, cunoscute și stăpânite de către elevi prin experimentări și exerciții practice.

Disciplina „Desen” studiată în cadrul profilului *Arta Plastică* din clasa I-a, are tendința și obiectivul general trezirea interesului pentru procesul de creație artistico-plastic. „Desen” deține rolul hotărâtor în sporirea interesului pentru creația artistico-plastică atât din perspectiva individuală, cât și din experiențele fundamentate teoretic acumulate de umanitate. Disciplina dată stimulează experimentarea creerii imaginilor alb-negru, aplicarea cunoștințelor în domeniul perspectivei liniare și aeriene, modelării și modulării grafice; cunoașterii tehnicilor, mijloacelor plastice și materialelor specifice desenului. Drept materiale de artă pentru toate clasele la desen sunt recomandate: creioanele simple, creioanele colorate, radiera, cărbunele, tușul negru/color, hârtia albă/tonată etc.

1.1 ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Nr crt	Disciplina/ tipuri de activități	Componenta	Clasele	Numărul de ore pe săptămână	Numărul de ore pe an ² la fiecare clasă	Modul de evaluare	
						Vizionări	Examen
1.	Desen	Nucleu/ invariabilă	I-IV (V)	3	105	1	1

Repartizarea unităților de conținut pe clase

	Unități de conținut (module)	Clasa I		Clasa II		Clasa III		Clasa IV	
		teoret	practice	teoret	practice	teoret	practice	teoret	practice
1.	Materiale, instrumente și tehnici specifice desenului	3	30	3	15	3	15	3	12
2.	Mijloace artistico-plastice și elemente de limbaj plastic	3	30	3	30	3	30	3	30
3.	Desenul în diverse genuri de artă plastică	3	39	3	48	3	48	3	51
4.	<i>Ore la discreția cadrului didactic</i>	3		3		3		3	
	Total ore	105		105		105		105	

1.2 COMPETENȚE SPECIFICE LA DISCIPLINA „DESEN”

²Poate varia în funcție de structura anului școlar și datele calendaristice.

1. **Identificarea/utilizarea materialelor, instrumentelor și tehnicilor specifice** desenului în diverse contexte, reprezentând structuri și fenomene ale naturii.
2. **Exprimarea liberă a ideilor/formelor/emoțiilor prin diverse mijloace artistico-plactice și elemente de limbaj plastic**, dând dovadă de gust estetic și creativitate.
3. **Demonstrarea potențialului artistico-plastic în procesul de învățare/aplicare a desenului în diverse genuri de artă**, valorificând imaginația în redarea spațialității pe suport plastic.
4. **Transferarea abilităților/achizițiilor plastice/grafice** în contexte educaționale, sociale, culturale, manifestând deschidere pentru valorizarea experiențelor artistice.

1.3 MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SPECIFICE ȘI UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE LA DISCIPLINĂ

Competențe specifice	Unități de competențe	Unități de conținut
Identificarea/utilizarea materialelor, instrumentelor și tehnicilor specifice desenului în diverse contexte, reprezentând structuri și fenomene ale naturii.	Identificarea varietății imaginilor plastice /grafice în contextul perceperii opere de artă. Utilizarea materialelor și tehnicilor de artă specifice desenului pentru redarea structurilor și fenomenelor naturii. Diferențierea modalităților de exprimare a sentimentelor, emoțiilor în desenele proprii și ale colegilor.	Materiale, instrumente și tehnici specifice desenului/ creion simplu, cărbune etc.
Exprimarea liberă a ideilor/formelor/ emoțiilor prin diverse mijloace artistico-plactice, dând dovadă de gust estetic și creativitate.	Recunoașterea expresiei mijloacelor artistico-plactice și elementelor de limbaj plastic în natură și creații de artă specifice desenului. Utilizarea contrastului clarobscur, utilizând puncte, linii, hașuri în redarea unui mesaj sugestiv. Organizarea creativă a mijloacelor artistico-plactice în reprezentarea imaginilor grafice. Valorificarea observărilor proprii în reprezentări expresive, creative.	Mijloace artistico-plactice: punctul, linia, forma, hașura etc.
Demonstrarea potențialului artistico-plastic în procesul de învățare/aplicare a desenului în diverse genuri de artă, valorificând imaginația în redarea spațialității pe suport plastic.	Conștientizarea existenței mesajului plastic al desenului transmis prin mijloace și procedee artistice în diferite genuri de artă. Aplicarea procedeelor și legăturilor perspectivei, de transpunere a proporțiilor în reprezentarea naturii statice, peisajului etc. Transpunerea atitudinii individuale de reprezentare plastică a naturii statice, peisajului etc. în diverse proiecte creative. Demonstrarea atitudinii pozitive, interes și deschidere pentru valorizarea desenului în viață.	Desenul în diverse genuri de artă plastică: natură statică, peisaj etc.
Transferarea abilităților/achizițiilor plastice specifice desenului în contexte educaționale, sociale, culturale, manifestând deschidere pentru valorizarea experiențelor artistice.	Implementarea experiențelor pozitive de valorizare a desenului în organizarea concursurilor/ expozițiilor/eventimentelor culturale. Utilizarea abilităților de desenare în diverse proiecte educaționale/ sociale/ culturale.	Ore la discreția cadrului didactic

1.4 MATRICEA DEZVOLTĂRII UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE, UNITĂȚILOR DE CONȚINUT RECOMANDATE LA DISCIPLINĂ „DESEN”

Clasa I-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Materiale, instrumente și tehnici specifice desenului		
<p>1.1 Identificarea varietății imaginilor plastice, grafice în contextul perceperii operei de artă.</p> <p>1.2 Utilizarea la nivel elementar a materialelor grafice și tehnicilor corespunzătoare.</p>	<p>Materiale, instrumente și tehnici.</p> <p>-Particularități și proprietăți ale materialelor pentru desen:</p> <p>-Materiale: creion simplu, radiera, creioane colorate, pix, carioca etc.</p> <p>-Tipuri de suport pentru desen: hârtie albă, tonată, carton etc.</p> <p>- Tehnici grafice;</p> <p>Relația subiect – material - tehnică.</p>	<p>-Activități de studiere a particularităților creioanelor cu mină de grafit ca instrument și material pentru desen;</p> <p>- Exersări cu diverse tipuri și durități ale creioanelor simple (creion în înveliș de lemn, creioane simple mecanice etc.);</p> <p>Produse evaluabile:</p> <p>4-5 Lucrări practice în format A3:</p> <p>Joc de puncte, linii, forme în diverse materiale grafice;</p> <p>Compoziții: diverse tipuri de puncte, linii, hașuri trasate cu materiale grafice.</p>
2. Mijloace artistico-plastice și elemente de limbaj plastic		
<p>2.1 Aplicarea tonului în desen prin linii, hașuri pentru redarea unui mesaj sugestiv.</p> <p>2.2 Valorificarea schiței, crochiului în amplificarea expresivității plastice a desenului.</p>	<p>Mijloace artistico-plastice.</p> <p>-Modalități de realizare a lucrărilor grafice;</p> <p>-Hașura - mijloc de modelare a formei;</p> <p>-Tonul. Valorația;</p> <p>Schița și crochiul - mijloc de redare a naturii</p> <p>-Linia modulată, tipuri de linii;</p> <p>-Hașuri ordonate, dezordonate;</p>	<p>- Aplicarea hașurilor pe diverse forme, obținerea intensității tonale a imaginii;</p> <p>- Reprezentarea elementelor de limbaj plastic prin diverse procedee, folosind instrumente și materiale specifice desenului, pentru a obține puncte mari și mici, linii drepte, frânte, curbe, subțiri, groase, hașuri etc.;</p> <p>- Realizarea schițelor și crochiurilor după natură/memorie;</p>

		<p>Produse evaluabile: Portofoliul cu schițe/crochiuri, format A3 cu reprezentarea structurilor din natură (frunze, ramuri, copaci etc) în diverse materiale grafice;</p>
3. Desenul în diverse genuri de artă plastică		
<p>3.1 Conștientizarea existenței mesajului plastic al desenului transmis prin mijloace și procedee artistice în diferite genuri de artă.</p> <p>3.2 Demonstrarea atitudinii pozitive, interes și deschidere pentru valorizarea desenului în viață și artă.</p>	<p>Desenul în natura statică. -Natura statică-gen de artă plastică; -Obiectele din jurul nostru în desen; -Etapele de realizare ale naturi statice; - Compunerea în format (vertical/ orizontal).</p> <p>Relația obiect-spațiu. -Obiectele în imagin desenate/ grafice;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Activități de cunoaștere a genului natură statică în desen: studierea reproducerilor de artă, desene, fișe didactice etc. - Desenarea diverselor obiecte în material grafice; - exerciții de compunere a obiectelor pe suprafața plastică în funcție de mărimea, caracterul și amplasarea ritmică, compunerea acestora într-o natură statică; <p>Produse evaluabile: Natură statică compusă din 2 obiecte de uz casnic în tehnici diferite(format 40x50cm sau 50x60 cm).</p>
4. Ore la discreția cadrului didactic		
<p>4.1 Organizarea unor vernisaje, expoziții de creații grafice.</p>	<p>Valorizarea desenului ca operă de artă, ca tehnică și procedeu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -participări la diverse concursuri de artă; -implicarea în proiecte artistice/culturale; <p>Produse evaluabile: Expoziții personale/de grup;</p>
Cerințe anuale		
<p><i>Elevul să poată:</i> Identifica diverse materiale, instrumente, tehnici specifice desenului. Aranja/compune diverse forme, obiecte într-un format anume (vertical/ orizontal). Aplica diverse tipuri de hașură; Construi cu creionul simplu pe suport plastic diverse obiecte.</p>		

Evalua/autoevalua opere de artă grafică, desene ale colegilor, propriile lucrări.		
Clasa a II-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Materiale, instrumente și tehnici specifice desenului		
<p>1.1 Diferențierea modalităților de exprimare a sentimentelor, emoțiilor în desenele proprii și ale colegilor.</p> <p>1.2 Explorarea materialelor și tehnicilor specifice desenului ca mijloc de redare a stărilor afective în creații vizual-plastice.</p>	<p>Materiale și instrumente pentru desen.</p> <p>-Materiale pentru desen: creion simplu, cărbune, sanguina - modalități de utilizare a acestora.</p> <p>-Instrumente pentru desen: tocul cu peniță-particularități;</p> <p>Tehnici specifice desenului.</p> <p>-Desenul în creion simplu/colorat;</p> <p>-Desenul cu peniță/pix gel;</p> <p>-Desenul în cărbune, sanguină;</p>	<p>-Redarea diverselor stări și fenomene ale naturii cu ajutorul materialelor, instrumentelor și tehnicilor specifice desenului.</p> <p>-Exersarea diverselor tehnici grafice, modalități de reprezentare a desenului;</p> <p>Produse evaluabile:</p> <p>Portofoliul cu schițe/crochiuri în diverse materiale grafice, format A3, cu reprezentarea structurilor din natură (structuri naturale, peisaje etc.)</p>
2. Mijloace artistico-plastice și elemente de limbaj plastic		
<p>2.1 Reprezentarea creativă a mijloacelor artistico-plastice în reprezentarea imaginilor grafice.</p> <p>2.2 Valorificarea observărilor proprii în reprezentări expresive, creative.</p>	<p>Elemente de limbaj plastic specifice desenului în artă și natură.</p> <p>Punctul – rolul lui constructiv;</p> <p>Punctul decorativ.</p> <p>Linia - rolul ei constructiv.</p> <p>-Diversitatea liniilor;</p> <p>- Modificarea liniei;</p> <p>- Modularea liniilor;</p> <p>Forma.</p>	<p>Activități de explorare și aplicare a expresivității mijloacelor artistico-plastice (puncte, linii, forme) în comunicarea mesajelor artistice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - descrierea proprietăților; - expresivități ale punctelor grafice; - modularea/ modelarea liniilor; - distingerea proceselor de obținere a formelor; <p>Produse evaluabile:</p> <p>4-6 Lucrări practice în format A3: Desenarea draperiilor și corpurilor geometrice: Cilindru, Con, Cub; Sfera etc.;</p>

3. Desenul în diverse genuri de artă plastică		
<p>3.1 Aplicarea procedeelor și legităților perspectivei, de transpunere a proporțiilor în reprezentarea naturii statice.</p> <p>3.2 Transpunerea atitudinii individuale de reprezentare plastică a naturii statice în diverse proiecte creative.</p>	<p>Natura statică academică.</p> <p>-Noțiuni generale;</p> <p>-Texturi și structuri;</p> <p>-Redarea proprietăților materiale ale obiectelor;</p> <p>-Clarobscurul.</p> <p>- procedee de reprezentare a volumului obiectelor pe suprafață plană;</p>	<p>- Analiza obiectelor înconjurătoare, gruparea obiectelor în naturi statice tematice;</p> <p>-Identificarea expresivității naturii statice în arta națională și universală.</p> <p>-Exersarea procedeelor de realizare a naturii statice academice;</p> <p>-Realizarea imaginilor cu aplicarea clarobscurului, reprezentarea volumului.</p> <p>Produse evaluabile:</p> <p>2-3 Lucrări practice, formatul A3-diverse obiecte, Placă din ghips, Natură statică 2-3 obiecte (format 40x50 cm sau 50x60 cm)</p>
4. Ore la discreția cadrului didactic		
<p>4.1 Utilizarea abilităților practice de desen în diverse proiecte educaționale/ sociale/ culturale.</p>	<p>Valorizarea desenului ca operă de artă, ca tehnică și procedeu.</p>	<p>-participări la diverse concursuri de artă;</p> <p>-implicarea în proiecte artistice/culturale;</p> <p>Produse evaluabile:</p> <p>Expoziții personale/de grup;</p>
<p>Cerințe anuale</p>		
<p><i>Elevul să poată:</i></p> <p>Utiliza diverse materiale (tuș, cărbune etc), instrumente, tehnici specifice desenului.</p> <p>Comenta în termeni specifici o tehnică sau o operă grafică;</p> <p>Aplica perspectiva liniară în construirea diverselor obiecte;</p> <p>Stabili proporțiile dintre părțile componente ale naturii statice;</p> <p>Evalua/autoevalua opere de artă grafică, desene ale colegilor, propriile lucrări.</p>		
Clasa a III-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate

1. Materiale, instrumente și tehnici specifice desenului		
<p>1.1 Utilizarea materialelor și tehnicilor de artă specifice desenului pentru redarea structurilor și fenomenelor naturii.</p> <p>1.2 Explorarea materialelor grafice și a tehnicilor corespunzătoare în diverse aplicații practice.</p>	<p>Materiale și instrumente pentru desen.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Creioanele simple-proprietăți, tipuri, durități, marcarea acestora etc. -Radiera-proprietăți, tipuri, efecte specifice etc. -Hârtia, cartonul-tipuri, specificații etc. <p>Tehnici specifice desenului.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Desenul în creion simplu; -Desenul cu penița/pix gel; -Desenul în cărbune, sanguină; 	<ul style="list-style-type: none"> -Exersări, experimentări cu instrumente și materiale grafice pentru a obține: peisaje rurale/urbane, peisaje cu elemente de arhitectură, elemente arhitecturale separate etc. -Activități practice cu utilizarea perspectivei liniare; -Desenarea diverselor structuri din natură în materiale și tehnici grafice; <p>Produse evaluabile:</p> <p>Portofoliul cu schițe/crochiuri în diverse materiale grafice, format A3 cu reprezentarea structurilor din natură(elemente arhitecturale etc.)</p>
2. Mijloace artistico-plastice și elemente de limbaj plastic		
<p>2.1 Explorarea calităților constructive și decorative ale formei.</p>	<p>Forma - element al limbajului plastic.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forma plană și volumetrică. -Forma: geometrică, realistă, spontană, etc. <p>Forma și hașura.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tipuri de hașură, tehnica aplicării hașurilor pe formă; 	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicații practice: desenarea formelor plate sau formelor cu sugerarea volumului în diverse materiale și tehnici de artă; -exersări a procedeelelor de reprezentare a contrastelor de forme; <p>Produse evaluabile:</p> <p>4-6 Lucrări practice în format A3: Obiecte de uz casnic de diferite textură, peisaje, schițe de chipuri umane;</p>
3. Desenul în diverse genuri de artă plastică		
<p>3.1 Crearea naturilor statice prin aplicarea unor tendințe moderne în desen.</p>	<p>Natura statică redată prin prisma curenților artistice.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Natura statică redată prin diverse tehnici și materiale grafice. 	<ul style="list-style-type: none"> -Studii din natură: obiecte de uz casnic (forme și materiale variate);

3.2 Reprezentarea peisajului în compoziții grafice.	Peisajul în desen. -Noțiuni generale despre peisaj ca gen de artă plastică; -Linia, punctul, hașura în redarea structurilor din natură;	-Modificarea structurilor naturale suportată de schimbarea poziției liniei orizontului (nivelul ochilor/mai sus/mai jos) în natură statică și peisaj; Produse evaluabile: 2-3 Lucrări practice în format A3: Peisaje. Rozetă. Corpuri geometrice din ghips; Natură statică cu placă din ghips și mulaje/ pasări (formatul 40x50cm sau 50x60 cm);
4. Ore la discreția cadrului didactic		
4.1 Colaborarea în cadrul participării la evenimente extrașcolare de promovare a artelor grafice.	Valorizarea desenului ca operă de artă, ca tehnică și procedeu.	-participări la diverse concursuri de artă; -implicarea în proiecte artistice/culturale; Produse evaluabile: Expoziții personale/de grup;
Cerințe anuale <i>Elevul să poată:</i> Mânu i cu dibăcie diverse materiale, instrumente, tehnici specifice desenului; Diferența 2-3 tehnici, opere de artă plastică specifice graficii; Reda perspectiva liniară și cea aeriană; Stabili proporțiile dintre părțile componente ale obiectelor. Aplica hașuri ordonate în vederea redării spațialității: natură statică/peisaj/ planuri/ structuri etc.; Evalua/autoevalua opere de artă grafică, desene ale colegilor, propriile lucrări.		
Clasa a IV-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Materiale, instrumente și tehnici specifice desenului		
1.1 Selectarea materialelor, instrumentelor și tehnicilor	Materiale și instrumente pentru desen.	- Aplicarea tehnicilor și materialelor pentru desen la reprezentarea elementelor de limbaj vizual-plastic;

<p>moderne de artă grafică pentru accentuarea expresivității desenului.</p> <p>1.2 Distingerea trăsăturilor specifice ale materialelor, instrumentelor și tehnicilor grafice în creații visual-plastice.</p>	<p>Creion simplu, creioane colorate, carioca, hârtie, carton, pixuri, peniță, cărbune, sanguină, pastel etc.</p> <p>Tehnici specifice desenului.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Desenul în creion simplu; -Desenul cu penița/pix gel; - Desenul în creioane colorate/carioca; -Desenul în cărbune, sanguină, pastel; 	<p>Produse evaluabile:</p> <p>Portofoliul cu schițe/crochiuri în diverse materiale grafice, format A3 cu reprezentarea structurilor din natură (subiecte la discreția cadrului didactic sau la liberă alegere).</p>
<p>2. Mijloace artistico-plastice și elemente de limbaj plastic</p>		
<p>2.1 Recunoașterea expresiei mijloacelor artistico-plastice și elementelor de limbaj plastic în natură și creații de artă specifice desenului.</p> <p>2.2 Conștientizarea existenței mesajului plastic transmis prin mijloace și procedee artistice specifice desenului.</p>	<p>Procedee: Perspectiva. Proportia. Proportionarea. Simetria.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perspectiva liniară și aeriană. -Proportia. -Proportionarea. -Simetria. <p>Contrastul clarobscur.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Trepte tonale între alb și negru. 	<ul style="list-style-type: none"> -Activități de aplicare a mijloacelor artistico-plastice în redarea expresivității lucrărilor plastice: perspectiva (unghi de vedere, aproape-departate, întunecat-luminos), proporția (mare-mic) etc. <p>Produse evaluabile:</p> <p>4-6 Lucrări practice în format A3: subiecte la alegere cu aplicarea mijloacelor artistico-plastice;</p>
<p>3. Desenul în diverse genuri de artă plastică</p>		
<p>3.1 Realizarea desenelor în diverse genuri de artă plastică</p> <p>3.2 Aprecierea expresivității elementelor de limbaj vizual-plastic specifice desenului în lucrări proprii și opere de artă.</p>	<p>Natura statică-gen de artă plastică. Peisaj-gen de artă plastică.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tipuri de peisaj; -Peisaje redade prin diverse tehnici și materiale grafice; <p>Chipul omului în desen.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Noțiuni generale despre portret, figura umană, proporții și proportionare. 	<ul style="list-style-type: none"> -Studierea măștrilor graficieni și capodoperelor acestora în arta universală și națională; -Exersări de redarea portretului, corpului uman, - Schițe, crochiuri cu reprezentarea chipului uman -Completarea portofoliului cu schițe ce reprezintă grupuri de oameni; <p>Produse evaluabile:</p>

		4-5 Lucrări practice, formatul A3-naturi statice, peisaje, schițe de oameni; Natură statică compusă din 3-4 obiecte, Peisaj , tehnica și subiecte libere (format 40x50cm sau 50x60 cm)
4. Ore la discreția cadrului didactic		
4.1 Implementarea experiențelor pozitive de valorizare a desenului în organizarea concursurilor/ expozițiilor/eventimentelor culturale.	Valorizarea desenului ca operă de artă, ca tehnică și procedeu.	-participări la diverse concursuri de artă; -implicarea în proiecte artistice/culturale; Produce evaluabile: Expoziții personale/de grup;
Cerințe anuale		
<p><i>Elevul să poată:</i></p> <p>Mânui exelent diverse materiale, instrumente, tehnici specifice desenului;</p> <p>Describe diverse tehnici, opere de artă plastică specifice graficii;</p> <p>Aplica deprinderile acumulate în desen la redarea subiectelor propuse, demonstrând grad înalt de artistism;</p> <p>Completa portofoliu cu desene, schițe, crochiuri, modele etc.</p> <p>Evalua/autoevalua opere de artă grafică, desene ale colegilor, propriile lucrări.</p>		

2 DISCIPLINA „PICTURA”

Pictura este disciplina care ajută elevii să observe frumosul și armonia lumii înconjurătoare prin intermediul culorilor.

Conceptele esențiale ale disciplinei sunt *culoarea* ca componentă-cheie în pictură, *materialele specifice* (acuarela, guașa, culori de acril, tempera, culori de ulei etc.) cu *instrumente* (pensula, penel, paletă etc.) aplicate pe un *suport bidimensional* (hârtie, carton, pânză, lemn etc.) prin intermediul cărora se obțin expresivități plastice cromatice.

Această disciplină are o importanță majoră, deoarece ține de toate domeniile artei plastice, artelor decorative și design-ului. Cunoașterea picturii constituie principala condiție pe care absolventul unei școli de artă/arte plastice trebuie să o posede, pentru a produce și crea valori în arta plastică. Disciplina îi ajută pe micii viitori artiști să conștientizeze actul de creație, ca demers important în educația artistico-plastică, să aplice culoarea în redarea formelor sau în crearea unei stări afective, să perceapă mai profund operele de artă pictate. Pictura deține rolul hotărâtor în înzestrarea elevilor cu cunoștințe trainice, deprinderi practice, capacități de înțelegere profundă a noțiunilor fundamentale de culoare, a legităților, principiilor, metodelor și procedeele de efectuare a unei picturi. Principalele genuri ale picturii, precum natura statică, peisajul, portretul devin și unități de conținut în desfășurarea procesului instructiv-educativ al disciplinei. Astfel, natura statică este reprezentarea prin linie și culoare a unui grup de obiecte având în general, drept model, realitatea. *Paginarea* (aranjarea în format), *proporționarea* (compararea mărimilor obiectelor), *echilibrul compozițional și culoarea* constituie etapele în cadrul cărora se realizează o natură statică în pictură. Procedeele picturii în tehnica acuarelei: fluidizarea, fuzionarea și transparența culorilor constituie baza orelor practice ale elevilor începând cu clasa I-a, fiind completate cu cunoașterea amestecurilor fizice, monocromia, nuanțarea, game și contraste cromatice, practicate în culori acrilice, guașe etc. Pentru formarea competențelor specifice ale disciplinei date e important să se formeze legăturii dintre toate disciplinele profilului „Arta Plastică”, fiind asigurată corelarea între teorie și practică.

2.1 ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Nr crt	Disciplina	Componenta	Clasele	Numărul de ore pe săptămână	Numărul de ore pe an ³ la fiecare clasă	Modul de evaluare	
						Vizionări	Examen
1.	Pictura	Nucleu/ invariabilă	I-IV (V)	3	105	1	1

Repartizarea unităților de conținut pe clase

	Unități de conținut (module)	Clasa I		Clasa II		Clasa III		Clasa IV	
		teoret	practice	teoret	practice	teoret	practice	teoret	practice
1.	Materiale, instrumente și tehnici de artă specifice picturii	3	24	3	15	3	15	3	12
2.	Mijloace artistico-plastice și elemente de limbaj plastic	3	33	3	27	3	27	3	24
3.	Pictura în diverse genuri de artă plastică	3	36	3	51	3	51	3	57
4.	<i>Ore la discreția cadrului didactic</i>	3		3		3		3	
	Total ore	105		105		105		105	

2.2 COMPETENȚE SPECIFICE LA DISCIPLINA „PICTURA”

1. **Identificarea materialelor, instrumentelor specifice picturii** în diverse contexte, manifestând spontanietate în activități inovative.
2. **Exprimarea liberă** a ideilor/experiențelor/emoțiilor prin aplicarea **tehnicilor de artă** specifice picturii, dând dovadă de gust estetic și creativitate.
3. **Utilizarea mijloacelor artistico-plastice și elementelor de limbaj plastic specifice picturii** în contexte variate, demonstrând interes pentru frumosul din viață și artă.
4. **Demonstrarea** potențialului artistico-plastic în procesul de învățare/aplicare a **picturii în diverse genuri de artă plastică**, valorificând imaginația în aplicarea culorilor pe suport plastic.
5. **Transferarea** abilităților/achizițiilor plastice picturale în contexte educaționale, sociale, culturale, manifestând deschidere pentru valorizarea experiențelor artistice.

³Poate varia în funcție de structura anului școlar și datele calendaristice.

2.3 MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SPECIFICE ȘI UNITĂȚILOR DE
COMPETENȚE LA DISCIPLINĂ

Competențe specifice	Unități de competențe	Unități de conținut
Identificarea materialelor, instrumentelor specifice picturii în diverse contexte, manifestând spontanietate în activități inovative.	Identificarea varietății imaginilor plastice picturale în contextul comunicării cu opere de artă. Utilizarea materialelor și instrumentelor de artă specifice picturii pentru redarea structurilor și fenomenelor naturii în culoare. Explorarea materialelor, instrumentelor specifice picturii pentru obținerea efectelor spontane picturale.	Materiale, instrumente și tehnici de artă: acuarele, guașe, vopsele de acril etc.
Exprimarea liberă a ideilor/experiențelor/emoțiilor prin aplicarea tehnichilor de artă specifice picturii, dând dovadă de gust estetic și creativitate.	Utilizarea materialelor și tehnicilor de artă specifice picturii pentru redarea structurilor și fenomenelor naturii în culoare. Experimentarea amestecului de culori în tratarea picturală a imaginii. Valorificarea observărilor proprii în reprezentări expresive cromatice, creative în lucrări picturale prin diverse tehnici de artă.	Materiale, instrumente și tehnici de artă: acuarele, guașe, vopsele de acril etc.
Utilizarea mijloacelor artistico-plastice și elementelor de limbaj plastic specifice picturii în contexte variate, demonstrând interes pentru frumosul din viață și artă.	Recunoașterea expresiei elementelor de limbaj plastic specifice picturii în lucrările proprii și creații de artă. Aplicarea mijloacelor artistico-plastice, legităților de reprezentare a spațiului în pictură și procedeele de reprezentare a elementelor de limbaj plastic în transmiterea ideilor, emoțiilor, sentimentelor. Conștientizarea existenței mesajului plastic transmis prin mijloace și procedee artistice specifice picturii. Aprecierea expresivității elementelor de limbaj vizual-plastic în lucrări proprii și opere de artă.	Mijloace artistico-plastice și elemente de limbaj plastic: culoare, game și contraste cromatice etc.
Demonstrarea potențialului artistico-plastic în procesul de învățare/aplicare a picturii în diverse genuri de artă plastică , valorificând imaginația în aplicarea culorilor pe suport plastic.	Identificarea mesajului plastic al tabloului pictat, transmis prin mijloace și procedee artistice în diferite genuri de artă plastică. Aplicarea mijloacelor artistico-plastice în reprezentarea naturii statice, peisajului etc. Demonstrarea potențialului artistico-plastic, interes și deschidere pentru valorizarea picturii în lucrările proprii.	Pictura în diverse genuri de artă plastică: natură statică, peisaj etc.
Transferarea abilităților/achizițiilor plastice picturale în contexte educaționale, sociale, culturale, manifestând deschidere pentru valorizarea experiențelor artistice.	Transpunerea atitudinii individuale de aplicarea culorilor în diverse proiecte creative. Utilizarea abilităților practice din domeniul picturii la diverse proiecte în contexte educaționale/ sociale/ culturale. Implementarea experiențelor pozitive de valorizare a picturii în organizarea expozițiilor/ evenimentelor culturale.	Ore la discreția cadrului didactic

2.4 MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SPECIFICE ȘI UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE LA DISCIPLINĂ „PICTURA”

Clasa I-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Materiale, instrumente și tehnici de artă specifice picturii		
<p>1.1 Utilizarea materialelor și instrumentelor de artă specifice picturii pentru redarea ideilor, emoțiilor în culoare.</p> <p>1.2 Explorarea materialelor, instrumentelor specifice picturii în obținerea efectelor picturale.</p>	<p>Materiale, instrumente și tehnici specifice picturii.</p> <p>- Materiale: acuarele, guașe, culori acrilice, hârtie, pânză etc.;</p> <p>-Instrumente: penel, pensulă, paletă, cuțit de paletă etc.;</p> <p>Tehnici de pictură.</p> <p>-Pictură în acuarelă, pictură în guașe;</p> <p>-Pictură pe fundal umed;</p> <p>-Pictură în straturi;</p> <p>-Monotipia;</p> <p>-Aplicarea petelor picturale/decorative;</p>	<p>- Însușirea materialelor, instrumentelor și tehnicilor de artă specifice picturii;</p> <p>- Realizarea imaginilor plastic în culoare: structuri simple vegetale și animale (frunze, flori, copaci, păsări etc.);</p> <p>- Pictarea fenomenelor naturale (ploaie, soare etc.) în acuarele sau guașe.</p> <p>Produse evaluabile:</p> <p>4-5 Lucrări practice - format A3: Structuri și fenomene ale naturii; Joc de puncte, linii, forme în culoare;</p>
2. Mijloace artistico-plastice și elemente de limbaj plastic		
<p>2.1 Determinarea varietății imaginilor plastice picturale în contextul comunicării cu opere de artă.</p> <p>2.2 Aplicarea mijloacelor artistico-plastice în reprezentarea naturii statice, peisajului etc.</p>	<p>Culoarea în viața omului și în artă.</p> <p>- Utilizarea mijloacelor plastice în pictură;</p> <p>-Culorile și modalitățile de expresie;</p> <p>Cercul cromatic. Variabilitatea culorilor.</p> <p>-Culori primare;</p> <p>-Culori binare;</p> <p>-Culori calde/reci;</p> <p>-Nonculorile.</p>	<p>-Observarea și descrierea proprietăților culorilor: primare, calde/reci, nonculorile;</p> <p>-Exersarea proceselor de obținere a culorilor binare;</p> <p>-Aplicarea culorilor în diverse tehnici;</p> <p>Produse evaluabile:</p> <p>Portofoliul cu studii în culoare, format A3, reprezentarea structurilor din natură (frunze, flori, ramuri, copaci, peisaje etc);</p>

3. Pictura în diverse genuri de artă plastică		
<p>3.1 Identificarea mesajului plastic al tabloului pictat, transmis prin mijloace și procedee artistice în diferite genuri de artă plastică.</p> <p>3.2 Explorarea culorilor ca mijloc de redare a stărilor afective în creații vizual-plastice.</p>	<p>Pictura în diverse genuri de artă plastică.</p> <p>-Natura statică; - Peisajul;</p> <p>Concept realist. Concept decorativ.</p>	<p>-distingerea procedeelelor de compunere naturii statice/peisaj; - amestecuri de culori/ nonculori; - observarea și descrierea conceptelor: realist/ decorativ de redare a naturii statice/ peisajului</p> <p><i>Produse evaluabile:</i> Natură statică compusă din obiecte de uz casnic în tehnici specifice picturii (format 40x50cm sau 50x60 cm)</p>
4. Ore la discreția cadrului didactic		
<p>4.1 Transpunerea atitudinii individuale de aplicarea culorilor în diverse proiecte creative.</p>	<p>Valorizarea picturii ca operă de artă, ca tehnică și procedeu de redare a emoțiilor prin intermediul culorilor.</p>	<p>-activități de promovare a lucrărilor pictate; -participări la diverse concursuri de artă;</p> <p><i>Produse evaluabile:</i> Expoziții personale/de grup;</p>
Cerințe anuale		
<p><i>Elevul să poată:</i> Identifica diverse materiale, instrumente, tehnici specifice picturii; Utiliza denumirea corectă a culorilor și cunoaște aranjarea acestora pe cercul cromatic. Obține culori binare prin amestec fizic și utilizarea acestora în propriile lucrări. Recunoaște 2-3 tehnici de pictură, opere celebre de pictură și conceptul realizării acestora. Evalua/autoevalua opere de pictură, lucrări ale colegilor, propriile lucrări.</p>		
Clasa a II-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Materiale, instrumente și tehnici de artă specifice picturii		

<p>1.1 Utilizarea materialelor și tehnicilor de artă specifice picturii pentru redarea structurilor și fenomenelor naturii în culoare.</p> <p>1.2 Experimentarea amestecului de culori în tratarea picturală a imaginii.</p>	<p>Materiale, instrumente și tehnici de artă</p> <p>-Particularități și proprietăți ale instrumentelor și materialelor pentru pictură (acuarela, guașa, temperă, culori de acril, suporturi plastice, pensule de diverse dimensiuni, tipuri, calități etc.)</p>	<p>-Exersări și experimentări în diverse materiale și tehnici picturale: pictură pe foaia umezită, pictura în straturi pe foaie uscată, pictura în guașe etc.</p> <p>Produse evaluabile:</p> <p>4-6 Lucrări practice - format A3, Pictură: draperii, diverse obiecte; Exersări cromatice(acuarela, guașe, temperă, culori de acril);</p>
<p>2. Mijloace artistico-plastice și elemente de limbaj plastic</p>		
<p>2.1 Aplicarea mijloacelor artistico-plastice, legităților de reprezentare a spațiului în pictură în transmiterea ideilor, emoțiilor, sentimentelor.</p> <p>2.2 Conștientizarea existenței mesajului plastic transmis prin mijloace și procedee artistice specifice picturii.</p>	<p>Tușa/pata de culoare - modalități de obținere.</p> <p>- Specificul utilizării elementelor de limbaj plastic în pictură (puncte, linii, pete cromatice și decorative).</p> <p>Cercul cromatic.</p> <p>-Culorile spectrului solar.</p> <p>Amestecuri cromatice.</p> <p>-Fuzionarea;</p>	<p>-Aplicarea tușelor/petelor de culoare în lucrări plastice;</p> <p>-Însușirea culorilor: denumirea, aranjarea acestora pe cercul cromatic;</p> <p>-Fuzionarea liberă a culorilor: efecte cromatice spontane;</p> <p>Produse evaluabile:</p> <p>Portofoliu: studii în culoare, format A3 cu reprezentarea structurilor din natură (plante, flori, diverse peisaje etc.)</p>
<p>3. Pictura în diverse genuri de artă plastică</p>		
<p>3.1 Demonstrarea potențialului artistico-plastic, interes și deschidere pentru valorizarea picturii în lucrările proprii.</p>	<p>Pictura în diverse genuri de artă plastică.</p> <p>-Natură statică. Tratare picturală.</p> <p>-Etape de realizare a naturii statice în culoare;</p> <p>- Elemente peisajiste etc.</p> <p>Natura statică. Tratarea decorativă.</p> <p>-Tratarea decorativă a suprafețelor plastice.</p>	<p>- Determinarea culorilor obiectelor înconjurătoare, gruparea acestora în naturi statice tematice;</p> <p>-Exersarea etapelor de pictură a naturii statice;</p> <p>-Identificarea expresivității naturii statice în arta națională și universală;</p> <p>Produse evaluabile:</p>

	-Abstractizarea/geometrizarea/ stilizarea formelor în culoare.	Natură statică în diverse tehnici. (format 40x50 cm sau 50x60 cm)
4. Ore la discreția cadrului didactic		
4.1 Utilizarea abilităților practice din domeniul picturii la diverse proiecte în contexte educaționale/ sociale/ culturale.	Valorizarea picturii ca operă de artă, ca tehnică și procedeu de redare a emoțiilor prin intermediul culorilor.	-activități de promovare a lucrărilor pictate; -participări la diverse concursuri de artă; Produce evaluabile: Expoziții personale/de grup;
Cerințe anuale		
<p><i>Elevul să poată:</i> Utiliza diverse materiale, instrumente, tehnici specifice picturii. Cunoaște mijloace/elemente de limbaj plastic în pictură: culoarea, puncte, linii cromatice și decorative. Aplica culorile, utilizând modalitățile de expresie a acestora. Describe tehnici, opere de artă plastică specifice picturii în termeni specifici de artă plastică. Evalua/autoevalua opere de pictură, lucrări ale colegilor, propriile lucrări.</p>		
Clasa a III-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Materiale, instrumente și tehnici de artă specifice picturii		
1.1 Utilizarea materialelor și tehnicilor de artă specifice picturii pentru redarea expresivităților cromatice.	Materiale și instrumente pentru pictură. -Proprietăți și particularități; Tehnici ale picturii. -Tehnică picturi în guașe; -Tehnică picturii în acuarelă pe suport uscat; -Tehnică picturii în acuarelă pe suport umed; - Tehnică picturii în straturi (guașă/acuarelă),	-Explorarea proprietăților materialelor, instrumentelor specifice picturii (tipuri de pensule, tipuri de vopsele); -Experimentarea diverselor tehnici de pictură în realizarea naturii statice, peisajelor; Produce evaluabile:

	- Tehnica picturii în temperă, culori de acril;	Portofoliul cu studii în culoare, format A3 cu reprezentarea structurilor din natură (peisaje rurale/urbane, elemente arhitecturale etc.)
2. Mijloace artistico-plastice și elemente de limbaj plastic		
<p>2.1 Crearea lucrărilor plastice picturale cu aplicarea tonului și nuanțelor cromatice.</p> <p>2.2 Identificarea semnificației culorilor în propriile lucrări și în opere de artă.</p>	<p>Clasificarea culorilor.</p> <p>-Tonul culorilor. Amestecul culorilor cu alb și negru.</p> <p>-Extragerea tonurilor de culoare;</p> <p>-Dominanta cromatică; Monocromia;</p> <p>-Nuanțe;</p> <p>-Game cromatice;</p> <p>-Semnificații cromatice;</p>	<p>- Utilizarea mijloacelor artistico-plastice și elementelor de limbaj plastic în realizarea creativă a picturii;</p> <p>- Realizarea diverselor subiecte în gamă caldă/rece/ acromatică;</p> <p>- Exersări în obținerea nuanțe;</p> <p>Produce evaluabile:</p> <p>4-6 Lucrări practice - format A3: Obiecte de uz casnic pictate în diverse tehnici; peisaje, chipuri umane în culoare;</p>
3. Pictura în diverse genuri de artă plastică		
<p>3.1 Reprezentarea naturii statice și peisajului în pictură.</p> <p>3.2 Aprecierea valorică a creațiilor picturale în diverse genuri de artă plastică.</p>	<p>Natura statică. Peisaj.</p> <p>-Evidențiere prin culoare a elementelor importante și planurilor;</p> <p>-Schimbarea luminescenței (intensității) culorilor.</p> <p>Relația dintre culoare și spațiu.</p> <p>-Perspectiva aeriană;</p>	<p>-Studiu culorilor și picturii în reprezentarea unei naturi statice/peisajului;</p> <p>- Determinarea culorilor pentru lumină/umbră, efectul termodinamic al culorilor;</p> <p>Produce evaluabile:</p> <p>Natură statică cu obiecte de diverse texturi în materiale specifice picturii.</p> <p>Natură statică în diverse tehnici. (formatul 40x50cm sau 50x60 cm)</p>
4. Ore la discreția cadrului didactic		

4.1 Colaborarea în cadrul participării la evenimente extrașcolare de promovarea picturii.	Valorizarea picturii ca operă de artă, ca tehnică și procedeu de redare a emoțiilor prin intermediul culorilor.	-activități de promovare a lucrărilor pictate; -participări la diverse concursuri de artă; Produse evaluabile: Expoziții personale/de grup;
Cerințe anuale		
<p><i>Elevul să poată:</i></p> <p>Mânui diverse materiale, instrumente, tehnici specifice picturii pentru realizarea diverselor efecte picturale.</p> <p>Aplica modalități/procedee de obținere a tușelor și petelor de culoare (picturale/ decorative).</p> <p>Reda structuri și fenomene ale naturii prin intermediul diverselor tehnici și maniere de artă specifice picturii.</p> <p>Analiza tehnici, opere de artă plastică specifice picturii.</p> <p>Evalua/autoevalua opere de pictură, lucrări ale colegilor, propriile lucrări.</p>		
<i>Clasa a IV-a</i>		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Materiale, instrumente și tehnici de artă specifice picturii		
1.1 Valorificarea observărilor proprii în reprezentări expresive cromatice, creative prin diverse tehnici de artă.	Tehnici moderne de pictură. -Tehnici mixte; -Tehnică picturii cu cuțitul de paletă; -Pictura cu diverse pseudoinstrumente; Modalități de exprimare a mesajului artistic în pictură.	-Pictarea structurilor și fenomenelor naturii în diverse tehnici, stiluri și maniere; -Exersarea procedeelelor de reprezentare a picturii în tehnici mixte; Produse evaluabile: Portofoliul cu studii în culoare, format A3 cu reprezentarea structurilor din natură (subiecte la discreția cadrului didactic sau la liberă alegere) în diverse tehnici de artă plastică.
2. Mijloace artistico-plastice și elemente de limbaj plastic		
2.1 Recunoașterea elementelor de limbaj plastic specifice	Culoarea și contrastele cromatice. Contrastul cald – rece;	-Cercetarea contrastelor: interrelații, armonie, echilibru în spațiul plastic și natură;

<p>picturii în lucrările proprii și creații de artă.</p> <p>2.2 Explorarea contrastelor cromatice pentru sporirea intensității expresivității picturale.</p>	<p>Contrastul de calitate/cantitate; Contrastul de ton; Contrastul complementar; Armonia culorilor și formelor. Relația formă-culoare.</p>	<p>-Crearea imaginilor plastice cu aplicarea contrastelor: <i>cald-rece</i> (reprezentarea efectului termodinamic al culorilor), <i>de calitate</i> (evidențierea intensității culorii pure, alăturată unei culori palide), <i>de cantitate</i> (cantitatea, suprafața unei culori dominante), <i>de ton</i> (divergențele de valoare/ luminozitate), <i>complementar</i> (juxtapunerea culorilor complementare). Produse evaluabile: 4-6 Lucrări practice - format A3: subiecte la alegere cu aplicarea contrastelor de culoare;</p>
3. Pictura în diverse genuri de artă plastică		
<p>3.1 Aprecierea expresivității elementelor de limbaj vizual-plastic specifice picturii în lucrări proprii și opere de artă.</p> <p>3.2 Valorificarea capodoperelor din pictura universală și națională;</p>	<p>Pictura în diverse maniere și curente artistice.</p> <p>-Natură statică în pictură; -Peisajul în pictură; -Noțiuni generale despre chipul omului în pictură.</p>	<p>-Determinarea culorilor obiectelor, mediului înconjurător și aplicarea legiților clarobscurului în redarea planurilor (aproape/departate, clar/estompat etc.); -exersări la redarea portretului, corpului uman, Produse evaluabile: 3-4 Lucrări practice: studii în culoare ce reprezintă grupuri de oameni; Natură statică compusă din 3-4 obiecte, tehnica și tematica liberă (format 40x50cm sau 50x60 cm);</p>
4. Ore la discreția cadrului didactic		

<p>4.1 Implementarea experiențelor pozitive de valorizare a picturii în organizarea expozițiilor/ evenimentelor culturale</p>	<p>Valorizarea picturii ca operă de artă, ca tehnică și procedeu de redare a emoțiilor prin intermediul culorilor.</p>	<p>-activități de promovare a lucrărilor pictate; -participări la diverse concursuri de artă; Produce evaluabile: Expoziții personale/de grup;</p>
<p style="text-align: center;">Cerințe anuale</p> <p><i>Elevul să poată:</i> Mânui cu dibăcie diverse materiale, instrumente, tehnici specifice picturii. Aplica deprinderile acumulate în pictură la redarea subiectelor propuse. Explora modalități de exprimare a mesajului artistico-plastic în pictură. Analiza tehnici, opere de artă plastică specifice picturii. Evalua/autoevalua opere de artă pictură, lucrări ale colegilor, propriile lucrări.</p>		

III. DISCIPLINA „COMPOZIȚIE”

În domeniul artelor plastice, compoziția reprezintă elementul fundamental. În cadrul disciplinei „**Compoziție**” se va studia organizarea expresivă a spațiului plastic, care necesită din partea elevilor cunoștințe temeinice legate de relația dintre forme și semnificația lor. Legătura formelor în imagine se face pentru a evidenția un conținut, a impune o structură plastică, pentru a crea tensiune sau liniște în lucrare. Prin ordonarea și organizarea relațiilor esențiale ale elementelor de limbaj plastic, ia naștere o formă totală, un tot unitar, o configurație numită **compoziție plastică**.

Compoziție (din latină – compositio), înseamnă aranjament, compus, unitate a formelor (semne iconice sau abstracte) și a spațiilor (intervalelor) dintre ele, obținută aparent spontan, pe baza unei idei plastice de dispunere-ordonare. Compoziția este disciplină, dar și genul de artă care valorifică cel mai mult capacitatea creativă a elevilor. Studiul compoziției în școlile de arte implică un traseu metodic și sistematic, în care o idee adună căutările compoziționale spre un scop final – compoziția plastică. Cunoscând elementele de limbaj plastic, mijloacele de expresie specifice, motivele decorative și semnificația lor, tehnicile și materialele de lucru, schemele compoziționale, elevii vor putea realiza diferite tipuri de compoziții, cum ar fi: compoziția deschisă, închisă, statică, dinamică, volumetrică etc. La prima etapă, elevii vor fi inițiați în schemele compoziționale, pentru a le putea aplica în procesul realizării diferitor subiecte. Astfel, li se va explica că schema compozițională este structura, esența compoziției din punctul de vedere al formei de ansamblu și se bazează pe anumite linii direcționale, linii de forță pe care se construiește întreaga compoziție. **Compoziție**, ca și disciplină se va studia din clasa I-a până în clasa a IV-a, iar la crearea compozițiilor plastice se vor utiliza materiale, instrumente și tehnici de artă specifice disciplinelor *Desen, Pictură, Arta decorativă și Sculptură*.

3.1 ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Nr crt	Disciplina	Componenta	Clasele	Numărul de ore pe săptămână	Numărul de ore pe an ⁴ la fiecare clasă	Modul de evaluare	
						Vizionări	Examen
1.	Compoziție	Nucleu/ invariabilă	I-IV (V)	2	70	1	1

⁴Poate varia în funcție de structura anului școlar și datele calendaristice.

Repartizarea unităților de conținut pe clase

	Unități de conținut (module)	Clasa I		Clasa II		Clasa III		Clasa IV	
		teoret	practice	teoret	practice	teoret	practice	teoret	practice
1.	Procedee artistico-plastice	2	10	2	10	2	10	2	10
2.	Structuri compoziționale	2	20	2	10	2	10	2	10
3.	Compoziția figurativă/nonfigurativă	2	32	2	42	2	42	2	42
4.	<i>Ore la discreția cadrului didactic</i>	2		2		2		2	
	Total ore	70		70		70		70	

3.2 COMPETENȚE SPECIFICE LA DISCIPLINA „COMPOZIȚIE”

1. **Identificarea/utilizarea procedeelelor artistico-plastice** în compoziție, în vederea organizării spațiului plastic, demonstrând interes pentru creațiile din arta plastică.
2. **Reprezentarea** ideilor/experiențelor/emoțiilor prin aplicarea **structurilor compoziționale** în diverse materiale, tehnici de artă, dând dovadă de gust estetic și creativitate.
3. **Demonstrarea** potențialului artistico-plastic în procesul de **compunere a compozițiilor**, valorificând imaginația/gândirea critică în aplicarea procedeelelor artistico-plastice și structurilor compoziționale.
4. **Transferarea** abilităților de **compunere a spațiului plastic** în contexte educaționale, sociale, culturale, manifestând deschidere pentru valorizarea experiențelor artistice.

3.3 MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SPECIFICE ȘI UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE LA DISCIPLINĂ

Competențe specifice	Unități de competențe	Unități de conținut
Identificarea/utilizarea procedeelelor artistico-plastice în compoziție, în vederea organizării spațiului plastic, demonstrând interes pentru creațiile din arta plastică.	Identificarea varietăților compoziționale în contextul comunicării cu opere de artă. Utilizarea diverselor procedee artistico-plastice de organizare a compozițiilor cu aplicarea materialelor și tehnicilor de artă specifice desenului/ picturii. Valorificarea observărilor proprii în compoziții expresive, creative prin diverse procedee artistico-plastice.	Procedee artistico-plastice
Reprezentarea ideilor/experiențelor/emoțiilor prin aplicarea structurilor compoziționale în diverse materiale, tehnici de artă, dând	Recunoașterea tipurilor de compoziții în lucrările proprii și creații de artă. Aplicarea diverselor scheme compoziționale, procedeelelor artistico-plastice, legităților de reprezentare a spațiului plastic în transmiterea ideilor, emoțiilor, sentimentelor.	Structuri compoziționale

dovadă de gust estetic și creativitate.	Transmiterea mesajului plastic al compoziției prin diverse mijloace și procedee artistico-plastice.	
Demonstrarea potențialului artistico-plastic în procesul de compunere a compozițiilor , valorificând imaginația/gândirea critică în aplicarea procedeeleor artistico-plastice și structurilor compoziționale.	Identificarea mesajului plastic al compoziției figurative/nonfigurative , transmis prin mijloace și procedee artistice. Aplicarea mijloacelor artistico-plastice și procedeeleor de compunere a imaginii în reprezentarea compozițiilor figurative sau nonfigurative. Demonstrarea potențialului artistico-plastic, interes și deschidere pentru valorizarea deprinderilor de organizare a spațiului în lucrările proprii.	Compoziția figurativă/nonfigurativă
Transferarea abilităților de compunere a spațiului plastice în contexte educaționale, sociale, culturale, manifestând deschidere pentru valorizarea experiențelor artistice.	Transpunerea atitudinii individuale de aplicarea compoziției în diverse proiecte creative. Utilizarea abilităților practice din domeniul compoziției la diverse proiecte în contexte educaționale/ sociale/ culturale. Implementarea experiențelor pozitive de valorizare a compoziției în organizarea expozițiilor/eventimentelor culturale.	Ore la discreția cadrului didactic

3.4 MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SPECIFICE ȘI UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE LA DISCIPLINĂ „COMPOZIȚIE”

Clasa I-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Procedee artistico-plastice		
<p>1.1 Identificarea varietăților compoziționale în contextul comunicării cu opere de artă.</p> <p>1.2 Utilizarea diverselor procedee artistico- plastice de organizare a compozițiilor cu aplicarea materialelor și tehnicilor de artă specifice artelor plastice.</p>	<p>Modalități de organizare a imaginii.</p> <p>-Noțiuni generale despre compoziție;</p> <p>-Reprezentarea elementelor compoziționale pe suprafața plană;</p> <p>Conținutul de idei și structura formală a operei de artă plastică.</p> <p>-compunerea în format: sus-jos, centru, aproape-mare, departe-mic;</p> <p>Limbajul artei moderne și contemporane.</p> <p>-Procedee artistico-plastice în opere de artă universale;</p>	<p>-Identificarea mijloacelor și procedeele artistice de amplasare a elementelor în spațiul plastic;</p> <p>-Exersări de compunere a suprafeței plastice în funcție de: conținutul de idei, mărimea obiectelor și formelor reprezentate;</p> <p>-Aplicarea elementelor specifice limbajului artei moderne/ contemporane.</p> <p><i>Produse evaluabile:</i></p> <p>Portofoliul cu schițe/căutări compoziționale, crochiuri, studii în diverse tehnici (desen, pictură), format A3;</p> <p>Compoziție plastică, subiectul la alegere.</p>
2. Structuri compoziționale		
<p>2.1 Stabilirea poziției formatului în contextul redării mesajului plastic.</p> <p>2.2 Recunoașterea tipurilor de compoziții în lucrările proprii și creații de artă.</p>	<p>Poziția formatului/foii (verticală, orizontală).</p> <p>-sinteza între poziția formatului și conținutul ideii;</p> <p>- Compunerea;</p> <p>-Compunerea imaginii în diverse formate: mare, mic, pătrat, dreptunghiular etc.</p> <p>Compoziție închisă/ deschisă.</p> <p>Compoziția statica (simetria).</p> <p>Compoziția dinamica (asimetria).</p>	<p>-Identificarea procedeele de reprezentare a diverselor forme în format vertical/orizontal;</p> <p>-Aplicarea mijloacelor și procedeele artistice de amplasare a elementelor în spațiul plastic: compoziția închisă, deschisă; statică, dinamică.</p> <p>-Reprezentarea tipului compoziției static-dinamic după subiectul abordat;</p> <p><i>Produse evaluabile:</i></p> <p>Compoziție închisă;</p> <p>Compoziție deschisă; subiectul și tehnica realizării la alegere.</p>

3. Compoziția figurativă/ nonfigurativă		
<p>3.1 Descrierea ideilor existente într-o compoziție plastică.</p> <p>3.2 Aplicarea mijloacelor artistico-plastice și procedeele de compunere a imaginii în reprezentarea compozițiilor figurative sau nonfigurative.</p>	<p>Ideea. Concept realist/ abstract în compoziția vizual-plastică.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tehnici grafice; -Tehnici picturale; -Tehnici moderne de artă/mixte; <p>Tipuri de compoziții.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Compoziție figurativă; -Compoziție nonfigurativă. 	<ul style="list-style-type: none"> -Determinarea tipurilor de compoziție în lucrări proprii, opere de artă; -Identificarea mesajului plastic al compoziției figurative/nonfigurative , transmis prin mijloace și procedee artistice; -Compunerea elementelor plastice într-o compoziție; <p>Produse evaluabile: Compoziție figurativă/nonfigurativă</p>
4. Ore la discreția cadrului didactic		
<p>4.1 Transpunerea atitudinii individuale de aplicare a compoziției în diverse proiecte creative.</p>	<p>Valorizarea studiului compoziție. Evenimente și proiecte artistice extrașcolare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -activități de panotare a lucrărilor; -participări la expoziții, concursuri de artă; <p>Produse evaluabile: Expoziții; Prezentarea lucrărilor;</p>
Cerințe anuale		
<p><i>Elevul să poată:</i></p> <p>Identifica diverse materiale, instrumente, tehnici specifice picturii/desenului aplicabile în compoziție;</p> <p>Compune intuitiv diverse forme, obiecte într-un format anume(vertical/orizontal).</p> <p>Aplica procedee artistico-plastice de realizare a compoziției.</p> <p>Recunoaște/comenta 2-3 tipuri de compoziții în opere de artă plastică.</p> <p>Evalua/autoevalua opere de artă, compoziții ale colegilor, propriile lucrări.</p>		
Clasa a II-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Procedee artistico-plastice		

<p>1.1 Distingerea mijloacelor și procedeele artistice de realizare a compoziției plastice.</p> <p>1.2 Valorificarea observărilor proprii în compoziții expresive, creative prin diverse procedee artistico-plastice.</p>	<p>Mijloace și procedee artistice de realizare a compoziției.</p> <p>Aranjarea elementelor în grupuri noi.</p> <p>-Distribuirea calculată a spațiilor și maselor (efectul gol-plin).</p> <p>- Principiul echilibrului și integralității.</p>	<p>-activități de explorare a mijloacelor și procedeele artistice de amplasare a elementelor în spațiul plastic;</p> <p>Produse evaluabile:</p> <p>Portofoliul cu schițe/căutări compoziționale, crochiuri, studii în diverse tehnici(desen, pictură), formatul A3.</p>
<p>2. Structuri compoziționale</p>		
<p>2.1 Demonstrarea potențialului artistico-plastic, interes și deschidere pentru valorizarea deprinderilor de organizare a spațiului în lucrările proprii.</p> <p>2.2 Aplicarea diverselor scheme compoziționale în transmiterea ideilor, emoțiilor, sentimentelor.</p>	<p>Scheme compoziționale</p> <p>-Plasarea elementelor în spațiul plastic.</p> <p>Compoziția pe registre orizontale/ verticale.</p> <p>-Dinamica și poziția personajelor.</p> <p>-Subiectul lucrării plastice.</p> <p>-Relația subiect – material - tehnică.</p>	<p>-aplicarea exemplurilor de scheme compoziționale: registre orizontale, registre verticale, dreptunghi, pătrat, diagonală sau dubla diagonală, triunghi, trapez, romb, cerc, spirală.</p> <p>Produse evaluabile:</p> <p>Portofoliu:</p> <p>3-4 Lucrări practice în tehnici grafice/pictură - format A3: Corpul uman; Portretul; Studiul accesoriilor/ costumului național etc.</p>
<p>3. Compoziția figurativă/ nonfigurativă</p>		
<p>3.1 Realizarea compozițiilor figurative/ nonfigurative pentru comunicarea unor idei, emoții.</p> <p>3.2 Transmiterea mesajului plastic al compoziției prin diverse mijloace și procedee artistico-plastice.</p>	<p>Compoziția figurativă.</p> <p>-Compoziția tematică;</p> <p>-Subiectul în compoziție;</p> <p>-Tehnici de artă;</p> <p>Compoziția nonfigurativă.</p> <p>-Ornamentul în compoziția plastică;</p>	<p>-identificarea tipurilor de compoziție în lucrări proprii, opere de artă;</p> <p>-activități de înțelegere a mesajului plastic transmis prin mijloace și procedee artistice specifice ornamentului.</p> <p>Produse evaluabile:</p> <p>Compoziție figurativă cu elemente din arta populară;</p> <p>Compoziție nonfigurativă cu motive ornamentale. (format 40x50 sau 50x60 cm)</p>
<p>4. Ore la discreția cadrului didactic</p>		

<p>4.1 Implementarea experiențelor pozitive de valorizare a compoziției în organizarea expozițiilor/ evenimentelor culturale.</p>	<p>Valorizarea studiului compoziție. Evenimente și proiecte artistice extrașcolare.</p>	<p>-participări la expoziții, concursuri de artă; -activități de confecționare a pliantelor, invitații pentru vernisaje etc. Produse evaluabile: Expoziții;</p>
<p>Cerințe anuale</p> <p><i>Elevul să poată:</i> Utiliza diverse materiale, instrumente, tehnici de artă în diverse compoziții plastice. Manifesta interes pentru arta populară, ornamentul din portul popular, argumentând propria viziune. Identifica relațiile dintre structura și mijloace artistico- plastice în compoziție. Proporționa și grupa diverse elemente compoziționale cu motive ornamentale. Evalua/autoevalua opere de artă, compoziții ale colegilor, propriile lucrări.</p>		
<p>Clasa a III-a</p>		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1. Procedee artistico-plastice</p>		
<p>1.1Caracterizarea mijloacelor și procedeele de realizare a compoziției în artele vizuale. 1.2 Aplicarea principiului echilibrului în organizarea spațiului plastic. 1.3 Explorarea culorilor ca mijloc de redare a stărilor afective în creații vizual-plastice.</p>	<p>Echilibrul în compoziție. - Simetria, diagonală, verticală etc.; Interacțiunea formelor și culorilor în compoziției. -Game cromatice; -Contraste cromatice; Integralitatea compoziției. -Armonia formelor, culorilor în compoziție;</p>	<p>- Cercetarea echilibrului rațional/ intuitiv ca principiu de organizare a compozițiilor plastice; -Argumentarea preferințelor în domeniul compoziției. -Exersări și experimentări: modalități de echilibrare a formelor, culorilor în spațiul plastic; Produse evaluabile: Portofoliul cu schițe/căutări compoziționale, crochiuri, studii în diverse tehnici(desen, pictură), format A3.</p>
<p>2. Structuri compoziționale</p>		

<p>2.1 Organizarea centrului de interes și a celui compozițional în spațiul plastic.</p> <p>2.2 Utilizarea materialelor și tehnicilor de artă pentru redarea structurilor compoziționale.</p>	<p>Centrul compozițional.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Orientarea liniilor și formelor către centrul compozițional; -Centrul de interes; -Distribuirea spațiilor și maselor (efectul gol/plin); <p>Proporționarea și gruparea elementelor.</p> <p>Contrastul de formă și culoare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Exersarea procedeelelor de obținere a centrului de interes, a centrului compozițional prin formă, dimensiuni, culoare, contur; - Subordonarea elementelor compoziționale; <p>Produse evaluabile:</p> <p>Compoziție figurativă cu elemente arhitecturale(exterior) Peisaj rural/urban cu chipuri uman; în diverse tehnici. format 40x50 sau 50x60 cm</p>
<p>3. Compoziția figurativă/ nonfigurativă</p>		
<p>3.1 Aplicarea procedeelelor de proporționare în reprezentarea portretului și a corpului uman.</p> <p>3.2 Recunoaște diverse tipuri de organizare a compoziției.</p> <p>3.3 Apreciera modalităților de valorificare a legităților perspectivei în reprezentarea spațiului.</p>	<p>Reprezentarea omului în creația artiștilor plastici.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Chipul omului în compoziție; <p>Metode de redare a spațiului.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Perspectiva liniară; -Cromatică; -Valorația; <p>Rolul subiectului în compoziție.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea schițelor și crochiurilor după natură/ memorie; - Reprezentarea elementelor de limbaj vizual-plastic prin diverse procedee, folosind instrumente și materiale artistice; - Exersarea procedeelelor de reprezentare a proporțiilor portretului/ corpului uman; <p>Produse evaluabile:</p> <p>4-6 Lucrări practice - format A3: Chipul uman (corpul omului, portretul); Grup de oameni;</p> <p>Compoziție figurativă cu elemente de perspectivă(interior)-subiecte: Casa mare etc.; format 40x50 sau 50x60 cm</p>
<p>4. Ore la discreția cadrului didactic</p>		
<p>4.1 Apreciera expresivității elementelor de limbaj vizualplastic în compoziții/opere de artă națională și universală.</p>	<p>Valorizarea studiului compoziție.</p> <p>Evenimente și proiecte artistice extrașcolare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -participări la expoziții, concursuri de artă; -activități de confecționare a pliantelor, invitații pentru vernisaje etc. <p>Produse evaluabile:</p> <p>Expoziții;</p>
<p>Cerințe anuale</p> <p><i>Elevul să poată:</i></p>		

<p>Aplica modalități/procedee de obținere a compozițiilor prin organizarea mijloacelor artistico-plastice.</p> <p>Constitui compoziții figurative raționale cu aplicarea elementelor de perspectivă, utilizând diverse tehnici și maniere de artă plastică.</p> <p>Determina și organiza scheme compoziționale prin orientarea liniilor și formelor către centrul compozițional.</p> <p>Describe tipuri de compoziții în termeni specifici de artă plastică din opere celebre de artă plastică.</p> <p>Evalua/autoevalua opere de artă, compoziții ale colegilor, propriile lucrări.</p>		
Clasa a IV-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Procedee artistico-plastice		
<p>1.1 Folosirea observărilor proprii în reprezentări expresive, creative compoziționale.</p> <p>1.2 Evidențierea efectelor artistice ale limbajului vizual-plastic în compoziții realizate cu materiale și tehnici mixte.</p>	<p>Armonia culorilor și formelor în compoziție. -Relația formă – culoare;</p> <p>Tehnici de artă. - Îmbinarea diverselor tehnici și materiale de artă; -Tehnici mixte, tehnici grafice/picturale moderne etc.</p>	<p>-Identificarea armoniei în compoziție; -Exersări de amplasare a elementelor în spațiul plastic; -Organizarea cromatică a compoziției prin aplicarea culorilor în diverse moduri;</p> <p>Produse evaluabile: Portofoliul cu schițe/căutări compoziționale, crochiuri, studii în diverse tehnici(desen, pictură), scheme compoziționale, format A3.</p>
2. Structuri compoziționale		
<p>2.1 Estimarea expresivității structurilor compoziționale ca mijloc de comunicare a mesajelor artistice.</p> <p>2.2 Aplicarea legiților de reprezentare a spațiului în imagini vizual-plastice.</p>	<p>Structuri compoziționale raționale. -Echilibrul logic – rațional. -Armonia în compoziție. -Ritmul - legitate de construire a compoziției etc.</p> <p>Structuri compoziționale intuitive.</p>	<p>-Identificarea structurilor raționale/intuitive compoziționale; -Cercetarea echilibrului rațional/intuitiv ca principiu de organizare a compozițiilor plastice;</p> <p>Produse evaluabile: 4-6 Lucrări practice - format A3: căutări compoziționale cu subiecte la alegere în culoare;</p>
3. Compoziția figurativă/ nonfigurativă		
<p>3.1 Aplicarea procedeelelor de reprezentare a compoziției figurative/nonfigurative pentru</p>	<p>Compoziția tematică. -Subiectul în compoziție; -Expresivitatea în compoziție;</p>	<p>-Explorarea operelor artistico-plastice (compoziții figurative/ nonfigurative) variate după culoare, stil, gen și manieră de realizare;</p>

transmiterea ideilor, emoțiilor, sentimentelor.		Produse evaluabile: Compoziție figurativă , tehnica și tematica liberă; Compoziție nonfigurativă , tehnica și tematica liberă; (format 40x50 sau 50x60 cm)
4. Ore la discreția cadrului didactic		
4.1 Colaborarea în cadrul organizării și realizării unor evenimente extrașcolare de promovare a artelor. 4.2 Transpunerea abilităților de reprezentare plastică a chipului uman în diverse proiecte creative.	Valorizarea studiului compoziție. Evenimente și proiecte artistice extrașcolare.	-participări la expoziții, concursuri de artă; -activități de confecționare a pliantelor, invitații pentru vernisaje etc. Produse evaluabile: Expoziții;
Cerințe anuale		
<p>Elevul să poată: Selecta tehnicile de artă în compoziție corespunzător subiectului propus spre realizare. Demonstra creativitate în realizarea compozițiilor plastice. Crea compoziții plastice figurative /nonfigurative în tehnici, materiale diverse de artă. Analiza diverse tipuri de compoziții aplicate în opere de artă plastică. Evalua/autoevalua opere de artă, compoziții ale colegilor, propriile lucrări.</p>		

IV. DISCIPLINA “ISTORIA ARTELOR PLASTICE”

Disciplina **Istoria artelor plastice** își propune să structureze conținuturile tematice în ordinea desfășurării lor din punct de vedere al evoluției istorice. Rolul acestei discipline este unul **informativ** (oferă elevului informații privind ramurile creației artistice plastice, limbajul artistic-plastic, semnificațiile ideatice, ierarhiile valorice, evoluția gândirii și creației umane) și altul **formative** (formează atitudini perceptivă creatoare prin dezvoltarea și educarea gustului estetic și a judecății de valoare). Modul de abordare a conținutului, ca și competențele prevăzute realizează relații cu celelalte discipline ale curriculumului *Desen, Pictură, Compoziție, Arta decorativă, Sculptură*, operând cu aceeași termeni de limbaj și cu aceleași elemente de morfologie plastică, oferind imagini concrete în dezvoltarea spiritului creator, prin cunoașterea și analiza unor creații autentice. Unitățile de conținut au fost elaborate în scopul realizării competențelor generale și a celor specifice. Disciplinei **Istoria artelor plastice**, profilul: Arta Plastică, îi este alocată o oră pe săptămână pe parcursul claselor I-IV-a.

Curriculumul propune elevilor să le fie prezentată evoluția cronologică a creației artistice plastice, începând cu arta preistorică, continuând cu arta antică și până la jumătatea secolului al XX-lea, cu asemănările și deosebirile specifice, de la o epocă la alta. Aceasta permite elevului ca, la finalul clasei a IV-a, să aibă o viziune globală asupra gândirii artistice și a creației propriu-zise.

Înțelegând rolul artistului în societate (pictori, sculptor, decorator, arhitect, designer etc.), elevul își va coordona potențialul creativ, devenind el însuși producător de valori artistice și estetice, în general. Studiarea disciplinei **Istoria artelor plastice** contribuie prioritar la realizarea culturii artistice a elevului, necesare dezvoltării personalității sale.

4.1 ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Nr crt	Disciplina	Componenta	Clasele	Numărul de ore pe săptămână	Numărul de ore pe an ⁵ la fiecare clasă	Modul de evaluare	
						Colocviu	Examen
1.	Istoria artelor plastice	Nucleu/invariabilă	I-IV	1	35	1	1

Repartizarea unităților de conținut pe clase

Clasa	Unități de conținut (module)	Nr. de ore	
		teoretice	practice
I	1.Arta plastică: ramuri, genuri. Importanța artelor plastice în societate.	4	1
	2. Arta plastică preistorică.	4	1
	3. Antichitatea. Arta Egiptului antic. Arta Mesopotamiei antice.	7	1

⁵Poate varia în funcție de structura anului școlar și datele calendaristice.

	4. Antichitatea. Artă Greceie antice. Artă Romei antice.	7	1
	5. Artă medievală: bizantină, romanică, gotică.	7	1
	<i>Oră la discreția cadrului didactic :</i> Valorificarea studiului istoriei artelor plastice		1
	<i>Total</i>		35
II	1. Evoluția artelor plastice în perioada Renașterii	3	1
	2. Renașterea în Italia; Renașterea în Țările de Jos.	9	1
	3. Renașterea în Germania, Franța.	9	1
	4. Evoluția artelor plastice în artă europeană. Baroc.	3	1
	5. Barocul în Italia.	5	1
	<i>Oră la discreția cadrului didactic:</i> Valorificarea studiului istoriei artelor plastice		1
	<i>Total</i>		35
III	1. Barocul în Spania, în Țările de Jos	8	1
	2. Clasicismul/ Neoclasicismul în artă plastică.	9	1
	3. Artă plastică în sec. XIX. Romantismul.	7	1
	4. Realismul.	6	1
	<i>Oră la discreția cadrului didactic:</i> Valorificarea studiului istoriei artelor plastice		1
	<i>Total</i>		35
IV	1. Artă plastică în sec. XIX. Impresionism, Neoimpresionism. Posimpresionism	9	1
	2. Artă plastică în sec. XX. Stiluri și curente artistice .	6	1
	3. Stiluri și curente artistice. Cubism, Fovism etc.	7	1
	4. Artă în Basarabia, perioada interbelică.	4	1
	5. Artă în Basarabia perioada postbelică/modernă.	4	1
	<i>Oră la discreția cadrului didactic :</i> Valorificarea studiului istoriei artelor plastice		1
	<i>Total</i>		35

4.2 COMPETENȚE SPECIFICE LA DISCIPLINA „ISTORIA ARTELOR PLASTICE”

- 1. Abordarea** universului creației artistice plastice din perspectivă cronologică, manifestând interes pentru aprofundarea cunoștințelor în domeniul istoriei artelor plastice.
- 2. Elaborarea** unor judecăți de valoare proprii bazate pe experiențe de cunoaștere a operelor de artă universală, manifestând inițiativă în aprecierea critică a acestora.
- 3. Aplicarea** informațiilor în înțelegerea fenomenului artistic din perspectivă istorică, demonstrând interes pentru modul realizării/păstrării operelor de artă plastică/decorativă.
- 4. Transferarea** achizițiilor teoretice din domeniul istoriei artelor plastice în contexte educaționale/ sociale/culturale, manifestând disponibilitatea pentru participarea la viața culturală.

4.3 MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SPECIFICE ȘI UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE LA DISCIPLINĂ

Competențe specifice	Unități de competențe	Unități de conținut
<p>1. Abordarea universului creației artistice plastice din perspectivă cronologică, manifestând interes pentru aprofundarea cunoștințelor în domeniul istoriei artelor plastice.</p>	<p>Identificarea ramurilor, genurilor artelor plastice, varietățile imaginilor plastice în contextul perceperii unei opere de artă. Identificarea elementelor specifice arhitecturii, sculpturii și picturii în diverse stiluri de artă. Diferențierea operelor de artă plastică din perspectivă cronologică.</p>	<p>Arta plastică: domenii, genuri, ramuri. Importanța artelor plastice în societate. Arta plastică preistorică. Antichitatea. Arta Egiptului antic. Arta Mesopotamiei antice. Antichitatea. Arta Greciei antice. Arta Romei antice. Arta medievală: bizantină, romanică, gotică.</p>
<p>2. Elaborarea unor judecăți de valoare proprii bazate pe experiențe de cunoaștere a operelor de artă universală, manifestând inițiativă în aprecierea critică a acestora.</p>	<p>Identificarea tendinței de diversificare a genurilor creației artistice. Utilizarea criteriilor specifice în aprecierea și analiza operei de artă plastică. Receptarea mesajului operei de artă, pornind de la interpretarea acestuia din diferite perspective.</p>	<p>Evoluția artelor plastice în perioada Renașterii; Renașterea în Italia; Renașterea în Țările de Jos. Renașterea în Germania, Franța. Manierismul. Evoluția artelor plastice în arta europeană. Stilul Baroc. Barocul în Italia.</p>
<p>3. Aplicarea informațiilor în înțelegerea fenomenului artistic din perspectivă istorică, demonstrând interes pentru modul realizării/păstrării operelor de artă plastică/decorativă.</p>	<p>Identificarea rolului noilor tehnici și modalități de folosire a limbajului plastic, în dezvoltarea creației artistice Analiza comparativă a diferitelor tehnici și stiluri artistice. Analiza tipurilor de compoziții, a schemelor compoziționale și a modalităților de evidențiere a ideilor.</p>	<p>Barocul în Spania, în Țările de Jos Clasicismul în arta plastică. Arta europeană în sec. XVIII. Neoclasicismul. Arta plastică în sec. XIX. Romantismul. Realismul.</p>
<p>4. Transferarea achizițiilor teoretice din domeniul istoriei artelor plastice în contexte educaționale/ sociale/culturale, manifestând disponibilitatea pentru participarea la viața culturală.</p>	<p>Utilizarea termenilor de specialitate în analiza unei opere de artă. Identificarea elementelor specifice arhitecturii, sculpturii și picturii în diferite epoci și zone geografice</p>	<p>Arta plastică în sec. XIX. Impresionism, Neoimpresionism. Posimpresionism Arta plastică în sec. XX. Stiluri și curente artistice . Stiluri și curente artistice. Cubism, Fovism etc. Arta în Basarabia, perioada interbelică. Arta în Basarabia perioada postbelică/modernă.</p>

4.4 MATRICEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SPECIFICE ȘI UNITĂȚILOR DE COMPETENȚE LA DISCIPLINĂ „ISTORIA ARTELOR PLASTICE”

Clasa I-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1.Arta plastică: ramuri, genuri. Importanța artelor plastice în societate		
<p>1.1 Identificarea ramurilor, genurilor artelor plastice, varietățile imaginilor plastice în contextul percepției unei opere de artă.</p> <p>1.2 Determinarea importanței artelor plastice.</p>	<p>-Ramurile artei plastice:grafica, pictura, sculptura, arta decorativă, arhitectura.</p> <p>-Genurile artei plastice: natură statică, peisaj, portret, compoziție tematică, compoziție abstractă etc.</p> <p>-Rolul artelor plastice în viața omului.</p>	<p>-Explorarea diverselor surse pentru selectarea de informații, date, idei relevante din domeniul istoriei artelor plastice.</p> <p>-Observarea și compararea operelor de pictură, grafică, sculptură, arhitectură, artă decorativă aplicată;</p> <p>- Analiza operelor de artă plastică;</p> <p>Produse evaluabile: mesaj argumentativ;</p>
2.Arta plastică preistorică.		
<p>2.1 Identificarea impactului artelor plastice în contexte culturale, sociale, personale.</p> <p>2.2 Caracterizarea epocii/ operelor din perioada preistorică.</p>	<p>-Arta plastică de la origini până la contemporanietate.</p> <p>- Primele manifestări artistice ale umanității.</p> <p>-Cultura Cucuteni Tripoliană.</p>	<p>-Exprimarea emoțiilor și sentimentelor transmise de operele artistico-plastice;</p> <p>-Selectarea informațiilor despre opere cèlebre din peșteri/grote preistorice;</p> <p>Produse evaluabile: mesaj argumentativ; desene/schițe: imagini din preistorie;</p>
3.Antichitatea: Arta Egiptului antic. Arta Mesopotamiei antice		
<p>3.1 Identificarea elementelor specifice arhitecturii, sculpturii și picturii în diverse stiluri de artă.</p> <p>3.2 Aprecierea valorică a operelor de arte plastice din antichitate.</p>	<p>-Antichitatea-noțiuni generale.</p> <p>-Arhitectura antică în Egiptul antic (piramide, canoane, cult religios, faraon etc).</p> <p>-Arhitectura în Mesopotamia.</p>	<p>-Selectarea de informații/curiozități despre arta antică;</p> <p>-Analiza operelor de artă plastică;</p> <p>-vizitarea muzeelor, expozițiilor, galerii de artă virtuale;</p>

	-Sculptura/pictura antică – tradiții, opere din arta egipteană, mesopotamiană.	<i>Produce evaluabile:</i> referat; poster;
4. Antichitatea: Arta Greciei antice. Arta Romei antice		
<p>4.1 Explorarea imaginilor vizual-plastice pentru transmiterea emoțiilor, sentimentelor și ideilor.</p> <p>4.2 Diferențierea operelor de artă antică din perspectivă cronologică.</p>	<p>-Arhitectura antică la greci și romani: tradiții, inovații, monumente reprezentative.</p> <p>-Sculptura antică – tradiții, opere din arta greacă și romană.</p> <p>-Pictura antică – tehnicile de lucru, reprezentări plastice, și opere reprezentative.</p>	<p>-Observarea și compararea operelor de artă din diverse epoci; Discuții dirijate, dezbateri;</p> <p>-Argumentarea preferințelor, aprecierea/autoaprecierea operelor de artă antică;</p> <p>-Analiza operelor de artă plastică;</p> <p><i>Produce evaluabile:</i> prezentări în format electronic;</p>
5. Arta medievală: bizantină, romanică, gotică.		
<p>5.1 Distingerea elementelor specifice artei din Evul Mediu în diverse contexte.</p> <p>5.2 Valorizarea istoriei artelor medievale în diverse proiecte creative.</p>	<p>-Arhitectura civilă și religioasă bizantină, romanică și gotică.</p> <p>-Sculptura romanică și gotică.</p> <p>- Pictura medievală – stilul bizantin (caracteristici stilistice, exemple de opere reprezentative).</p>	<p>-Explorarea site-urilor de popularizare a artelor și a diverselor surse pentru selectarea de informații, date, idei relevante din domeniul istoriei artelor medievale;</p> <p><i>Produce evaluabile:</i> Portofoliul cu scheme, tabele, schițe, desene, reproduceri de artă plastică etc.; teste</p>
Cerințe anuale		
<p><i>Elevul să poată:</i></p> <p>Identifica opere conform ramurilor și genurilor de artă plastică;</p> <p>Recunoaște opere de artă plastică celebre/universale;</p> <p>Stabili cronologic perioadele de creare a unei opere de artă;</p> <p>Valoriza informații din istoria artelor antice în diverse proiecte creative.</p>		
Clasa a II-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Evoluția artelor plastice în perioada Renașterii		

<p>1.1 Utilizarea informațiilor din arta medievală și din tendințele renaștentiste în diverse proiecte creative.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Umanismul în artă -Obiectivul artiștilor renașcentiști -Cultul frumosului 	<ul style="list-style-type: none"> -Compararea operelor de artă plastică create în diferite perioade istorice și variate ca stil; -Utilizarea jocului de rol: critici și artiști; -Analiza lucrărilor plastice/ opere de artă în baza unor algoritmi. <p><i>Produse evaluabile:</i> mesaj argumentativ;</p>
<p>2. Renașterea în Italia, în Țările de Jos</p>		
<p>2.1 Identificarea tendinței de diversificare a tehnicilor, materialelor și tematicii creației artistice în Renaștere.</p> <p>2.2 Utilizarea criteriilor specifice în aprecierea și analiza operei de artă plastică.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Renașterea italiană – sculptura -Tehnici, materiale, tematică, artiști și opere reprezentative. - Renașterea italiană – pictura; -Noutatea spiritului renașcentist. -Renașterea italiană - arhitectură; -Renașterea în Țările de Jos -Școala olandeză de pictură -Trăsăturile artei flamande 	<ul style="list-style-type: none"> - Exteriorizarea emoțiilor și sentimentelor transmise de operele de artă din Renaștere; -Explorarea perioadelor Renașterii italiene– maeștri și opere reprezentative. <p><i>Produse evaluabile:</i> mesaj argumentativ; poster;</p>
<p>3. Renașterea în Germania, Franța</p>		
<p>3.1 Distingerea elementelor specifice artei din Renaștere în diverse țări.</p> <p>3.2 Aprecierea valorică a operelor de artă plastică din Renaștere.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Renașterea în restul Europei - Renașterea în Germania, Franța (arhitectura, sculptura, pictura) – elemente caracteristice, reprezentanți și opere semnificative. -Școala franceză de pictură - Manierismul. 	<ul style="list-style-type: none"> -Prezentarea unei epoci a artei/ unui gen de artă plastică în limbaj specific; -Descoperirea conexiunilor interdisciplinare ale artei plastice în Renaștere cu alte arte(muzica, teatru etc.). <p><i>Produse evaluabile:</i> referat; test;</p>
<p>4. Evoluția artelor plastice în arta europeană. Stilul Baroc</p>		
<p>3.1 Receptarea mesajului operei de artă, pornind de la interpretarea acestuia din diferite perspective.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Barocul și sursele sale de inspirație -Contextul politic/religios al trecerii la baroc. 	<ul style="list-style-type: none"> -Observarea și compararea operelor de artă din diverse stiluri/ epoci; <p><i>Produse evaluabile:</i> comentariu de artă; prezentare orală/ digitală;</p>

5. Barocul în Italia		
4.1 Identificarea tendinței de diversificare a tehnicilor, materialelor și tematicii creației artistice.	-Barocul italian și originile sale; -Specificul stilului baroc în arhitectura, sculptura și pictura italiană (reprezentanți și opere semnificative).	-Cercetarea și procesarea informațiilor (observare, înregistrare); -Dezvoltarea discuțiilor, conversațiilor; -Vizionarea filmelor/ prezentărilor; Produse evaluabile: Portofoliul; mesaj argumentativ;
Cerințe anuale		
<p>Elevul să poată: Utiliza un algoritm de analiză a unei opere sau perioade din parcursul istoric al artelor. Comenta în termeni specifici o operă de artă plastică. Realiza un referat sau prezentare. Diferenția tipuri de opere de artă plastică din perspectivă cronologică.</p>		
Clasa a III-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Barocul în Spania, în Țările de Jos		
1.1 Identificarea rolului noilor tehnici și modalități de folosire a limbajului plastic, în dezvoltarea curentelor artistice.	-Barocul în Spania- arhitectura, sculptura și pictura; -Barocul în Țările de Jos; -Arta în secolul al XVII-lea în Franța. -Stilul rococo.	-studiu de caz: școala olandeză, reprezentanții- Frans Hals, Rembrandt, Vermeer etc. -cercetarea artiștilor și operelor semnificative specifice barocului. Produse evaluabile: Mesaj argumentativ; comentariu de artă;
2. Clasicismul și Neoclasicismul în arta plastică		
2.1 Descrierea tipurilor de compoziții, schemelor compoziționale și a modalităților de evidențiere a ideilor în operele de artă.	-Clasicismul /revenirea la valorile antichității; -Clasicismul francez; - Arta europeană în sec. XVIII; -Neoclasicismul.	- Aplicarea studiilor de caz, scrierea referatelor despre creația unor artiști plastici, opere de artă plastică; - Analiza lucrărilor plastice/ opere de artă în baza unor algoritmi. Produse evaluabile:

		Mesaj argumentativ; Poster;
3. Arta plastică în sec. XIX. Romantismul		
3.1 Analiza comparativă a diferitelor tehnici și stiluri artistice în opere de artă plastică.	-Romantismul-reacția la clasicism; -Trăsăturile romantismului în artele vizuale; -Romantismul, maeștri și capodopere;	-Explorarea diverselor surse pentru selectarea de informații, date, idei relevante din romantism; Produce evaluabile: Proiect (dansul/muzica în creația artiștilor plastici); Colaborarea în echipă.
4. Realismul		
4.1 Evidențierea elementelor specifice realismului în opere artistico-plastice din cultura universală.	-Dezvoltarea artei ca și critică socială; -Realismul în artele vizuale; -Reprezentanți ai realismului în diverse țări europene.	-Studierea operelor de artă universală în care sunt reflectate diverse conflicte sociale; <i>Excursii/ vizite la muzee, expoziții, galerii de artă;</i> Produce evaluabile: Mesaj argumentativ; portofoliul;
Cerințe anuale		
<i>Elevul să poată:</i>		
Identifica tendințe de diversificare a genurilor creației artistice.		
Aplica cunoștințele dobândite în efectuarea/ perfectarea unui referat/prezentare cu explicarea unui fenomen artistic.		
Recepta mesajul plastic al operei de artă, pornind de la interpretarea acestuia din diferite premise.		
Completa portofoliul cu scheme, tabele, schițe, desene, reproduceri de artă plastică etc		
Clasa a IV-a		
Unități de competențe	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
1. Arta plastică în sec. XIX.		
1.1 Identificarea elementelor specifice în cadrul stilurilor artistice din sec.XIX. 1.2 Utilizarea termenilor specifici în analiza unor opere de artă plastică.	Impresionism. -Sursele impresionismului. Reprezentanți și opere; Neoimpresionism; Posimpresionism; Simbolism.	-Compararea operelor de artă plastică create în diferite perioade istorice și variate ca stil; -Analiza picturii în a doua jumătate a secolului XIX, neoimpresionism, postimpresionism, simbolism – tehnici de lucru, modalități de expresie, probleme teoretice, pregătirea evoluției ulterioare a artelor plastice

		-Aplicarea jocului de rol: critici și artiști; Produse evaluabile: referat; PPT.
2. Artă plastică în sec.XX.		
2.1 Identificarea mijloacelor de comunicare, în opera de artă. 2.1 Estimarea expresivității limbajului vizual-plastic ca mijloc de comunicare a mesajelor artistice în opere de artă.	Curențe artistice la începutul sec.XX-lea: - Cubism, Fauvism etc. -Arhitectura sec.XX. -Sculptura, Artele decorative și Pictura sec. XX.	-Studierea curențelor artistice: expresionism, fovism, cubism, futurism, suprarealism, arta abstractă – surse, tehnici de lucru, viziuni artistice, probleme teoretice, tendințe ulterioare; Produse evaluabile: Teste; Poster; Tabele;
3. Stiluri și curențe artistice în sec.XX.		
3.1 Distingerea relațiilor artă și societate în cadrul operelor de artă universală.	-Curențe, mișcări, orientări și grupări artistice în sec.XX. -Futurism, pictura metafizică, dadaism, suprarealism, expresionism etc. -Tendințe, direcții și deschideri contemporane.	-Identificarea curențelor și mișcărilor artistice ale secolului XX – expresionism, stilul 1900, fovism, cubism, futurism, suprarealism, dadaism, arta abstractă (caracteristici generale, aria de răspândire, probleme teoretice, evoluții); Produse evaluabile: Teste; Poster;
4. Artă în Basarabia în perioada interbelică		
4.1 Identificarea elementelor specifice arhitecturii, sculpturii și picturii în diferite epoci și zone geografice.	Arhitectura Sculptura Pictura Artele decorative	-Activități de cercetare și procesare: observare, înregistrarea informațiilor; - discuții, conversații; - vizionarea filmelor/prezentărilor; Produse evaluabile: 1 referat (scris/digital) prezentări în format PPT, PDF etc.
5. Artă în Basarabia în perioada postbelică/modernă		
5.1 Valorizarea cunoștințelor din istoria artelor plastice a Basarabiei în diverse proiecte creative.	Arhitectura Sculptura Pictura Artele decorative	-Explorarea diverselor surse pentru selectarea de informații, date, idei relevante din domeniul istoriei artelor contemporane și moderne; Produse evaluabile:

		Portofoliul cu scheme, tabele, schițe, desene, reproduceri de artă plastică etc.
Cerințe anuale		
<p><i>Elevul să poată:</i></p> <p>Identifica elemente specifice picturii/ sculpturii/arhitecturii în diferite epoci și zone geografice.</p> <p>Realiza postere, referate, prezentări la diverse teme, epoci, stiluri de artă.</p> <p>Analiza diferite tehnici și viziuni/idei expresive.</p> <p>Utiliza termeni specifici în analiza critică a operei de artă.</p> <p>Evalua portofoliul, opere de artă plastică, exprimând opinia proprie.</p>		

4.5 SUGESTII METODOLOGICE SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

DESEN -denumire a disciplinei în școlile de artă/artă plastică, în cadrul căreia se studiază limbajul complet al artei grafice: construcție, contur, linie etc. Astfel, elevii vor fi învățați să reprezinte mediul natural, diverse obiecte, chipul omului; să opereze cu diferite simboluri vizuale, să înțeleagă imaginile plastice: cum pot fi create, ce reprezintă, ce emoții provoacă diverse forme plastice, să aplice variate modalități de expresie (tonul, proporția, hașura etc.) și tehnici variate (desen realizat în creion simplu, desen în cărbune, creioane colorate etc.).

Tehnica desenului în creion simplu: Imaginea plastică se efectuează cu creionul simplu pe suportul de hârtie, carton etc. cu ajutorul punctelor, liniilor trasate cu mâna liberă. Astfel, liniuțele scurte legate între ele se realizează printr-o mișcare neîntreruptă, obținând hașurile. Pentru a căpăta o linie subțire, o trasăm cu vârful ascuțit, ținând creionul perpendicular față de suport. Cu cât vom înclina creionul, cu atât linia va deveni mai groasă. Eventualele greșeli se șterg cu radiera, linia corectă se accentuează, apăsând pe conturul formei/imaginii dorite.

Tehnica desenului în creioane colorate: Această tehnică este recomandabilă pentru începători (clasa I). Creioanele colorate trebuie bine ascuțite pentru a asigura aderența perfectă la hârtie. Pentru a hașura/colora o imagine, deplasăm ușor creionul colorat pe hârtie, obținând tonuri de la deschis spre închis. Se va hașura într-o singură direcție, acoperind întreaga suprafață a imaginii.

Tehnica desenului în carioci: Carioca este un instrument de scris și desenat, care lasă pe hârtie urme clare și pronunțate. După ce am stabilit ideea, vom prelucra porțiunile din desen cu carioca (preferabil de limitat culorile). Mina moale a cariocii permite să se facă acest lucru cu ușurință, trasând puncte, linii, dungi etc. Vom colora cu cariocile într-o singură direcție, sau pe conturul formei. Lucrările realizate în carioci capătă în final un aspect atrăgător și expresiv. Și în acest caz vom folosi drept suport hârtia sau cartonul.

Tehnica desenului în cărbune: cărbunele (lat. *carbo*-tăciune), material și instrument pentru schițe sau desene în alb-negru. Este tehnica de desen, cunoscută din cele mai vechi timpuri, care permite o executare rapidă, expresivă a subiectelor dar care necesită întărirea desenului cu fixativi speciali.

Disciplina *Desen*, deține și alte tehnici de artă, precum: *desenul cu penița sau cu stiloul, tehnica de lucru cu tuș* și multe altele.

PICTURA – disciplina specifică artei plastice bazată pe culoare, care reprezintă o posibilă reprezentare a realității în imagini artistice create cu ajutorul culorilor de ulei și al culorilor de apă: acuarele, guașe, temperă, culori de acril, aplicate pe hârtie, carton, pânza, lemn, sticlă etc.

Tehnica picturii în acuarelă. Acuarela se fluidizează cu apă, lichidul colorat se întinde cu pensula pe suprafețe umede sau uscate. Pe suprafața umedă, culorile fuzionează (se întrepătrund) cu ușurință și astfel se obțin amestecuri de culoare transparente și luminoase. De regulă, amestecul vopselelor se efectuează cu pensula pe paletă, sau direct pe suport în cazul picturii *alla prima*. Pe hârtia uscată, acuarela se așterne în

straturi ușoare, culoarea diluându-se cu apă. Tehnica picturii cu acuarela pe hârtie umedă se realizează după următorul algoritm: mai întâi se umezește foaia cu pensula/lavetă, apoi pe suprafața umedă se aștern petele de acuarelă. Se pictează cu îndrăzneală, lăsând culorile să fuzioneze între ele. În ambele cazuri, pictura își va păstra transparența datorită hârtiei albe.

Tehnica picturii cu guașe. Guașa se folosește în pictură și arta decorativă. În calitate de suport poate servi cartonul, hârtia, pânza etc. Fiind mată, netransparentă, guașa are o capacitate intensă de acoperire. Datorită acestei calități, putem aplica pete de culori deschise peste pete de culori închise și invers. Vopselele de guașe se utilizează și la pictarea ornamentelor, formelor decorative, datațiilor mici etc.

În cadrul lecțiilor de pictură, elevii vor fi familiarizați cu mai multe **tehnici, procedee tehnice**, precum: pictura cu cuțitașul de paletă (guașe, culori acrilice), pictură cu instrumente inventate/pseudoinstrumente (bucăți de carton), pictura cu degetele și multe altele, menite să dezvolte imaginația acestora. Esențial, în cadrul studierii picturii este transmiterea informației științifice, analizată de marii pictori și cercetători care demonstrează, că culoarea este realitatea subiectivă generată de interacțiunea a trei factori: ochiul, lumina și suprafața obiectului. **Culoarea** se percepe numai în prezența luminii naturale (solare) sau artificiale. În afara de culoarea formelor/obiectelor, există **culori lumină/spectrale** și **culori pigment/ vopsele**. Culorile spectrale se obțin prin descompunerea unei raze de lumină solară trecută printr-o prismă triunghiulară de cristal proiectată pe un ecran, obținându-se cele șapte culori pure (roșu, oranj, galben, verde, albastru, indigo și violet). Fenomenul a fost descoperit în secolul al XVII-lea de către savantul englez Isaac Newton. Culorile pigmentare (vopselele) sunt compuse din pulberi colorate combinate cu diferiți lianți. În funcție de liantul folosit sunt vopsele pe bază de apă (acuarele, tempera, guașe) și vopsele pe bază de ulei.

COMPOZIȚIA- disciplina constă în modalitatea organizării elementelor de limbaj plastic într-un ansamblu omogen, echilibrat, capabil să transmită privitorului emoția și mesajul autorului. În funcție de schema de organizare se obțin compoziții închise și deschise, cu efecte statice și dinamice etc.

Compoziția închisă sugerează că acțiunea se desfășoară în interiorul spațiului plastic având un centru de interes. În acest caz, elementele de limbaj plastic sunt ordonate pe scheme compoziționale în formă de triunghi, pătrat, cerc sau oval. Subiectele potrivite pentru astfel de compoziții sunt: La gura sobei, În jurul bradului, Hora etc.

Compoziția deschisă sugerează că acțiunea se continuă și în afara spațiului plastic, având unul sau mai multe centre de interes. Pentru executarea compoziției deschise, li se vor propune elevilor următoarele subiecte: Orașul copiilor, La patinoar, Zbor etc.

Centrul de interes este zona din compoziția plastică, către care se îndreaptă prioritar privirea și se obține prin:

- aglomerare de detalii;
- modulări liniare (linii subțiri/ groase);
- contraste (închis/deschis, cald/rece, mare/mic, aglomerat/aerat).

Compoziția în culori are o importanță deosebită și diferă în raport cu compoziția realizată în tehnicile specifice desenului. Astfel, caracterul static sau dinamic, liniile de forță, centrul de interes, cromatica compoziției, ritmul ca și orice alt mijloc de expresie plastică subordonate structurii compoziționale de baza -culoarea fiind în stare să le reunească într-un tot omogen.

Ritmul plastic ia naștere prin succesiunea gândită, intențională a elementelor de limbaj plastic. Expresivitatea ritmului plastic constă în modalitatea de ordonare a elementelor de limbaj plastic și cu cât organizarea ritmurilor este mai inedită, cu atât compoziția este mai expresivă.

Compoziția statică se realizează prin organizarea semnelor plastice într-un echilibru stabil, elementele constitutive încadrându-se într-o formă geometrică stabilă (triunghi, pătrat, dreptunghi, piramidă). Astfel, elevii vor afla că compoziția statică este o însumare a elementelor de limbaj plastic cu semnificație statică: punctele plasate pe trasee orizontale, verticale sau perpendiculare, liniile orizontale sau verticale (intersecția lor, perpendiculare, unghiuri drepte).

Compoziția dinamică presupune structurarea semnelor plastice într-un echilibru instabil prin folosirea liniilor curbe, spirale, oblice, întretăiate, ce dau configurației ansamblului mișcare, dinamism. Compoziția dinamică este opusă celei statice. Pentru realizarea unei compoziții plastice (pe suport bidimensional), elevii vor aplica următoarele metode de redare a spațiului: perspectiva liniară; cromatica; valoarea (contrastul clarobscur). Modalitățile de organizare cromatică a spațiului plastic, în realizarea unei compoziții, constituie o problemă cu care ne întâlnim zi de zi la lecțiile de *Pictură* sau *Compoziție*. Desigur că, pentru a obține o imagine artistică și expresivă, sunt importante modul de reprezentare și atitudinea individual-creativă a fiecărui elev în parte. Folosirea schemei compoziționale ușurează munca de creație a elevilor, dar poate duce la șablonism, dacă nu este expresia structurală a ideii. Vorbind la general, elevul va fi învățat să aleagă o schemă suficient de ușor de sesizat, în care va dispune masele elementelor plastice în concordanță cu ea. Achiziționarea cunoștințelor și deprinderilor necesare pentru a efectua acest lucru va permite elevilor realizarea sarcinilor de reprezentare a structurilor și fenomenelor naturii, de creare a compozițiilor picturale și decorative în diverse tehnici.

ISTORIA ARTELOR PLASTICE-disciplina obligatorie de studiu din cadrul școlilor de arte/arte plastice. Artă redă impresii ale autorului asupra subiectului pe care îl tratează, în conformitate cu convențiile epocii în care activează acesta. Aceste convenții stau la baza înțelegerii de către elev a operei artistice.

În activitatea didactică se va pune accentul pe:

- expunerea de informații generale și specifice, referitoare la încadrarea în timp și spațiu, în diferite domenii de creație;
- demonstrația și analiza comparativă prin imagini, a modului de realizare a spațiului plastic în opera de artă;
- dialogul în procesul învățării și al verificării cunoștințelor specifice istoriei artelor plastice;
- documentarea proprie în muzee de artă și în biblioteci, ca exercițiu de informare directă;
- elaborarea și susținerea de referate pe diferite teme, pentru aplicarea cunoștințelor dobândite;
- structurarea logică a informațiilor în raport cu evoluția cronologică a creațiilor artistice;
- identificarea și diferențierea caracteristicilor generale și particulare ale operei de artă, într-un context dat;
- stabilirea de relații și de corespondențe între viziuni artistice, tehnici de lucru și mijloace de expresie;
- utilizarea unui limbaj specific, în comentarea operei de artă și exprimarea unor judecăți de valoare proprii față de opera de artă.

Formarea competențelor la disciplinele *Desen, Pictura, Compoziție și Istoria artelor plastice* necesită acumularea anumitor cunoștințe și deprinderi din partea elevilor, de aceea procesul de instruire trebuie organizat în așa mod ca elevii să aibă oportunități de a crea, discuta și de a căpăta experiență artistică nu numai în clasă dar și prin excursii la muzee, vizite la expoziții, ateliere ale pictorilor etc. Pentru aceasta, necesară devine *Proiectarea demersului didactic* din partea cadrului didactic, care solicită gândirea în avans a derulării evenimentelor la clasă, o prefigurare a predării, învățării și evaluării, eșalonată pe două niveluri:

- proiectarea de lungă durată;
- proiectarea de scurtă durată: elaborarea proiectelor de lecție.

Pentru realizarea procesului de predare-învățare-evaluare la disciplina *Desen, Pictură, Compoziție și Istoria artelor plastice* la început de an școlar cadrul didactic va realiza *Proiectul de lungă durată* care conform noilor cerințe, trebuie să asigure un parcurs ritmic al conținuturilor și evaluărilor pentru un an școlar, un semestru, o unitate de învățare. Proiectul de lungă durată trebuie să constituie un instrument

funcțional, axat pe structura anului școlar și orientat spre realizarea finalităților curriculare de către elevii clasei.

Este oportun ca proiectarea didactică să poarte un *caracter personalizat*, realizând o sinteză a normativității didactice cu creativitatea și competența profesională a pedagogului – benefică, întâi de toate, pentru elev. Proiectarea didactică anuală a disciplinei se realizează conform datelor din **Administrarea disciplinei** și ținând cont de **Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare**.

Competențele specifice vor fi formate atât prin strategii și tehnologii didactice moderne cât și tradiționale, care vor include diverse forme, procedee și metode. Activitățile didactice vor avea un caracter formativ și vor include metode activ-participative.

Pentru transpunerea obiectivelor se propune un set de metode utile în practica artistică:

Metode tradiționale-verbale – povestirea, explicația, conversația, dialogul dirijat etc.;
Metode intuitive – ilustrarea, demonstrarea, observarea directă și concret-senzorială etc.

Metode practice – exersări grafice, lucrul practic, instruirea reciprocă, instruirea în grup etc.

Metode de raționament ce țin de aspectul psihologic: metode de analiză, sinteză, abstractizare, generalizare, comparație etc.;

Metode moderne - brainstorming-ul, brainsceting-ul (prin schițe), învățarea prin cercetare, studiul de caz, expunerea problematizată, documentarea științifică și artistică, etc.

Metode specifice disciplinei - documentare științifică și artistică; vizite la: muzee, centre de cultură, galerii de artă, ateliere de creație; manifestări de artă modernă, workshop-uri etc.

Mijloace materiale de învățare:

- *materiale*: pupitre, mese, planșete 40x50 cm; 50x60 cm, scaune, tumbe, corp de iluminat, tablă.

-*TIC*-computer, proiector, ecran etc.

- *obiectuale*: mulaje, corpuri geometrice/ secționate, modele, machete fixe, obiecte de uz casnic, draperii etc.

- *iconice sau figurative* (imagistice): reprezentări (grafice), reproduceri de artă, imagini din creația măștrilor și copiilor, imagini didactice (tabele, schițe, scheme, etc), planșe didactice.

- *reprezentări audio-vizuale*: reprezentări ce pot fi proiectate pe ecran, audio/video lecții;

- *mixte*: cărți, manuale, literatură de specialitate, albume, etc.

Strategii de evaluare

Evaluarea ca proces va urmări progresul elevului la disciplinele practice *Desen, Pictură și Compoziție* la nivel de formare a competențelor. Astfel, vor fi aplicate trei tipuri esențiale de evaluare:

Inițială – care se va desfășura la început de an școlar, rezultatele căreia vor ajuta cadrul didactic să elaboreze un program strategic pentru contingentul de elevi din clasa respectivă. Rezultatele în acest caz nu vor fi trecute în registrele școlare.

Formativă/Vizionarea – se va efectua conform proiectării didactice pentru toate clasele, *având la bază vizionările lucrărilor plastice* realizate pe parcursul semestrului/anului. Principalele momente ale evaluării formative:

- parcurgerea completă a conținuturilor propuse;
- corelarea dintre aspectele teoretice și practice, corelarea dintre aspectele științifice și artistice;
- calitatea ideilor și a soluțiilor plastice finale;
- calitatea analizei lucrărilor plastice;
- abilitatea tehnologică de transpunere în materiale grafice/picturale și aplicarea tehnicii de artă adecvată subiectului propus spre realizare;
- mobilizarea și seriozitatea investită în realizarea lucrării;
- competențe artistice plastice, de stilizare și sintetizare a imaginii realiste în procesul de creare a valorii artistice.

Sumativă/Examen-se va realiza la sfârșit de an școlar. Pentru eficientizarea procesului de evaluare, înainte de a demara evaluarea propriu-zisă profesorul aduce la cunoștința elevilor modul de evaluare (bareme/criterii de evaluare) și condițiile de desfășurare.

Evaluarea la disciplina *Istoria artelor plastice* va fi aplicată prin teste, referate, portofolii cu reproduceri de artă plastică(inclusiv digitale), prezentări etc.

Forme de evaluare		
Vizionarea lucrărilor	Se desfășoară la sfârșitul semestrului I, a fiecărui an de studiu, este o probă intermediară prin care se evaluează competențele formate pe parcursul semestrului: lucrări practice, portofoliu cu schițe, crochiuri, studii etc. Se desfășoară în prezența administrației, cadrelor didactice, invitaților din alte instituții cu acelaș specific.	Descifrarea notele se efectuează individual cu fiecare elev în parte.
Examen	Se desfășoară la finele fiecărui an școlar, în prezența unei comisii, constituită prin ordinul directorului instituției. Poate fi <i>de promovare</i> (clasa I-III-a) pentru a asigura transferul dintre clase sau <i>de absolvire</i> (clasa IV-a) pentru elevii din clasele terminale (inclusiv pentru disciplina Istoria artelor plastice).	
Expoziție personală/ de grup	Se desfășoară, de regulă după vizionare/examen; expoziția se desfășoară cu lucrări panotate, selectate din multe altele care conțin mesaje artistico-plastice. Este un eveniment cultural cu caracter public/deschis, participă părinți, profesori, elevi. <i>Expozițiile</i> se pot desfășura atât în incinta școlii, cât și în afara ei (biblioteci, primărie, case de cultură), în spații virtuale etc.	
Colocvium	Sunt specifice disciplinei Istoria artelor plastice, se realizează de regulă la sfârșit de semestru sau an de studii.	

Produse de măsurare a competențelor și evaluarea randamentului școlar se vor folosi (după caz): lucrări plastice, portofoliul, teste, referate etc. Pentru aprecierea obiectivă a lucrărilor plastice vor fi stabilite criteriile de evaluare, ce pot fi discutate/modificate de către profesor/elevi în dependență de temă, subiect și obiectivul propus.

Produce școlar	Criterii de evaluare:	Barem
<i>Lucrare practică specifică Desen</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identifică specificul lucrării plastice propuse- 10 puncte; 2. Utilizează diverse materiale și instrumente de artă specifice lucrării grafice -20 puncte; 3. Realizează lucrarea plastică specifică desenului conform programei de studii-30 puncte; 4. Aplică subiectul lucrării într-un mod individual și creativ -20 puncte; 	90-100p.-nota 10 80-89p.-nota 9 70-79p.-nota 8 60-69p.-nota 7 50-59p.-nota 6 40-49p.-nota 5 mai puțin de 40p.- notă negativă

	5. Demonstrează aptitudini speciale în desen-20 puncte;	
Lucrare practică specifică Picturii	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identifică specificul lucrării plastice propuse-10 puncte; 2. Utilizează diverse materiale și instrumente de artă specifice picturii -20 puncte; 3. Realizează pictura conform programei de studii-30 puncte; 4. Aplică subiectul lucrării într-un mod individual și creativ -20 puncte; 5. Demonstrează aptitudini speciale la pictură-20 puncte; 	
Compoziție plastică specifică Compoziției	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identifică compoziția plastică-10 puncte; 2. Aplică scheme de compunere a elementelor de limbaj plastic, materiale și tehnici potrivite ideii-30 puncte; 3. Realizează creativ compoziția plastică, respectând tema/subiectul propus-30 puncte; 4. Demonstrează aptitudini speciale la compoziție-20 puncte. 5. Comentează aspectul estetic al compoziției și descrie mesajul artistic cu termeni specifici-10 puncte; 	
Portofoliu (desen/ pictură/ compoziție/ istoria artelor plastice)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Selectează, întrunește numărul de lucrări plastice indicate -10 puncte; 2. Completează portofoliu demonstrând progresul-10 puncte; 3. Comentează/argumentează în termeni de specialitate mesajul plastic a lucrărilor-20 puncte; 4. Demonstrează abilități practice în realizarea calitativă a schițelor/crochiurilor/studiilor-50 puncte; 5. Expune portofoliul pentru demonstrarea abilităților organizatorice-10 puncte. 	
Test (Istoria artelor plastice)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Citește și analizează cu atenție sarcinile propuse în test-10 puncte; 2. Realizează sarcinile propuse selectând/ asociind/ clasificând/ interpretând/creând răspunsuri corecte-80 puncte; 3. Verifică realizarea sarcinilor-10 puncte. 	<p>90-100p.-nota 10 80-89p.-nota 9 70-79p.-nota 8 60-69p.-nota 7 50-59p.-nota 6 40-49p.-nota5 mai puțin de 40p.- notă negativă</p>
Referat (Istoria artelor plastice)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Selectează materiale informaționale la tema propusă- 20 puncte; 2. Redactează foaia de titlu, cuprinsul-10 puncte; 	

	3. Descrie conținutul-30 puncte; 4. Completează referatul cu informații vizuale-20 puncte; 5. Prezintă, utilizând diverse forme de prezentare-20 puncte.	
Mesaj argumentativ oral/scriș (<i>Istoria artelor plastice</i>)	4. Alcătuieste enunțuri, care exprimă clar opinia personală-20 puncte; 5. Susține opinia sa cu argumente-20 puncte; 6. Utilizează terminologia specifică disciplinei corect și adecvat-20 puncte; 7. Identifică aspectele artistice în reproduceri de artă/imagini plastice-20 puncte; 8. Expune coerent și clar fiecare gând-20 puncte.	

Tipuri de teste recomandate la *Istoria artelor plastice*:

- ✓ *Teste de autoevaluare cu întrebări punctuale* (care solicită identificarea răspunsului în cadrul textului unității);
- ✓ *Teste de autoevaluare cu întrebări deschise* (solicită elaborarea unui text de maximum 50 de cuvinte);
- ✓ *Teste care solicită analiza sau compararea ilustrațiilor.*

Lucrările de verificare sunt: fie eseuri structurate, fie eseuri libere. Acestea din urmă, însă, solicită consultarea bibliografiei suplimentare. În cadrul evaluării la *Istoria artelor plastice* se vor propune produse școlare precum: mesaj argumentativ (oral/scriș), referat, prezentare (orală/ electronică), test practice etc.

Mesaj argumentativ (oral/scriș) este și o metodă de comunicare orală. Conținutul mesajului argumentativ poate fi organizat sub formă de informare, descriere, explicație, argumentare etc. În mesajul argumentativ va fi utilizată terminologia specifică disciplinei, pot fi comparate caracteristicile specifice (epocă, stil artistic, tehnici etc.), poate fi argumentată opinia/atitudea față de genul de artă preferat. Mesajul argumentativ emis de elev depinde de felul în care cadrul didactic formulează întrebarea/cerința/sarcina.

Referat (scriș/în format digital) este darea de seamă scrișă sau în format digital, asupra unei opere de artă, a unei activități ale artiștilor plastici, perioade, curente artistice etc. Prezintă un raport scriș în baza unei cercetări din domeniul istoriei artelor plastice. Referate recomandate la temele: ramuri, genuri de artă plastică, creația unor artiști plastici, operele acestora etc.

Prezentare (orală/electronică) constituie o conversație asupra unui subiect sau asupra unei teme. Avantajele acestui produs școlar constă în: interacțiunea directă a elevului cu profesorul, cu colectivul clasei; posibilitatea de a alterna întrebările în funcție de calitatea răspunsului; posibilitatea justificării/argumentării răspunsurilor. În funcție de dotarea atelierului de artă, prezentarea poate fi și electronică.

Test practic reprezintă un instrument de evaluare complex, format dintr-un ansamblu de sarcini de lucru (probe practice, întrebări sau sarcini numite itemi), ce permite măsurarea și aprecierea nivelului de performanță al elevilor, precum și a nivelului de formare și dezvoltare a unor capacități și competențe de diversă natură. Testul practic va propune elevului să rezolve ceva; să completeze o imagine, să verifice corectitudinea unei afirmații/relații; să stabilească o identitate, o dependență sau să indice o caracteristică; să completeze un text cu lacune etc. La realizarea testului pot fi folosiți itemi: obiectivi (cu alegere duală, multiplă, de tip pereche), semiobiectivi (cu răspuns scurt, întrebări structurate).

De asemenea, se pot aplica și metodele de **evaluare complementare**: urmărirea progresului personal, observarea sistematică, autoevaluarea, întreținerea mapelor de lucrări, a portofoliilor cu colecții de reproduceri de artă etc. Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor achiziționate de către elevii în mediul nonformal.

BIBLIOGRAFIE

1. Arnheim R. *Arta și percepția vizuală: o psihologie a văzului creator*. Iași: Polirom, 2011. 504 p.
2. Arheim R. *Forța centrului vizual. Un studiu al compoziției în artele vizuale*. București: Meridiane, 1995. 237 p.
3. Aristotel. *Poetica*. București: Humanitas, 2000. 287 p.
4. Ailincăi C. *Introducere în gramatica limbajului vizual*. Cluj-Napoca: Dacia, 1982. 178 p.
5. Albu M. *Construirea și utilizarea testelor psihologice*. Cluj-Napoca: Clusium, 1998. 342 p.
6. Amabile T. *Creativitatea ca mod de viață. Ghid pentru părinți și profesori*. București: editura Știință și Tehnică, 1997. 251 p.
7. Anucuța L., Anucuța P. *Jocurile de creativitate*. Timișoara: Excelsior, 1997. 159 p.
8. Baciuc C. *Personalitate și creativitate*. București: Bur, 2000. 98 p.
9. Băleanu A. *Conținutul și forma în artă*. București: Editura Științifică, 1962. 192 p.
10. Bârlogeanu L. *Psihopedagogia artei. Educația estetică*. Iași: Polirom, 2001. 211 p.
11. Bejat M. *Talent, inteligență, creativitate*. Cluj-Napoca: Editura Științifică, 1971. 179 p.
12. Bejat M. (coord.) și colab. *Creativitatea în știință, tehnică și învățământ*. București: EDP, 1981. 284 p.
13. Blaga L. *Trilogia culturii*. București: Editura pentru Literatură Universală, 1969. 366 p.
14. Botez Crainic Adriana - *Istoria Artelor*, Ed. Didactica și Pedagogica, București, 1995
15. Bontas I. *Pedagogie*. București: All Educational S.A., 1996. 315 p.
16. Bouillercce B., Carre E. *Cum să ne dezvoltăm creativitatea. Ghidul ideilor de succes*. București: Polirom, 2002. 195 p.
17. Botez-Crainic A. *Istoria artelor plastice. Vol. I-IV*. București: R.A., 1998.
18. Brigalda-Barbas E. *Evoluția picturii de gen din Republica Moldova*. Chișinău, 2002.
19. Bucun N. ș.a. *Bazele științifice ale dezvoltării învățământului în Republica Moldova*. Chișinău: Prometei, 1997. 309p.
20. Cemortan S. *Valențele educației preșcolare*. Chișinău: Stelpart, 2005. 126 p.
21. Cemortan S. *Oportunitatea dezvoltării Curriculumului preșcolar în conformitate cu teoria noilor educații*. În: *Rev. Didactica Pro*, 2007, nr. 3-4 (43-44), p.17-18
22. Cerghit I. *Metode de învățământ. Idei pedagogice contemporane*. București: EDP R.A., 1997. 270 p.
23. Cerghit I. *Instrumente de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii*. București: Aramis Print, 2002. 319 p.
24. Cioca V. *Jocul de-a arta*. Cluj-Napoca: Limes, 2007. 253 p.
25. Chevalier J. Gheerbrant A. *Dicționar de simboluri vol. I, II, III*. București: Artemis, 1994. 503 p.
26. Cornea P. *Introducere în teoria lecturii*. Iași: Polirom, 1998. 256 p.
27. Corrado M. *Mesaj și obiect artistic*. București: Meridiane, 1976. 174 p.
28. Crețu R. *Evaluarea personalității. Modele alternative*. București: Polirom, 2005. 237 p.
29. Cristea S. *Dicționar de termeni pedagogici*. București: EDP, 1998. 479 p. (Ediția I); *Dicționar de pedagogie*. Chișinău-București: Litera Internațional, 2000. 398 p. (Ed. II)
30. Croitoru R. *Note și comentarii*. În: I. Kant. *Critica facultății de judecare*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981. p.447-505
31. *Curriculum de bază. Documente reglatoare/MÎ; CNCE; VI.Guțu, VI.Pâslaru, V.Goraș-Postică ș.a. Cimișlia: Tipcim, 1997. 69 p.*

32. Curriculum școlar. Arta plastică. Clasele V-IX/ MEȘ; CNCE. Chișinău: Cartier, 2000. 31 p.
33. Daghi I. Compoziția decorativă frontală. Chișinău: Editura-Prim, 2010.
34. Dicționar de artă. Forme, tehnici, stiluri artistice. Vol. I, II. București: Meridiane, 1998. 188p.
35. Dincă M. Teste de creativitate. București: Paidea, 2001. 103 p.
36. Dima, V. Educație plastică. Teora, București, 2006.
37. Dima V. Educație plastică. Manual pentru clasa V. București: Teora, 1997. 72 p.
38. Dima, V. Educație plastică. Manual pentru clasa VI. București: Teora, 1998. 72 p.
39. Dulgheru V., Cantemir L., Carcea M. Manual de creativitate. Chișinău: Tehnica-Info, 2000. 254 p.
40. Dulgheru V., Cantemir L. Creativitatea Tehnică: Ghid practic. Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 2005. 180 p.
41. Dumitrescu Z., Structuri geometrice structuri plastice. București: Meridiane 1984. 221 p.
42. Focillion H. Viața formelor și elogiul mâinii. București: Meridiane, 1995. 132 p.
43. Fryer M. Predarea și învățarea creativă. Editat cu sprijinul Fundației Soros-Moldova, Programul Modernizarea Învățământului Umanist, Chișinău, 147 p.
44. Gabrea I. Școala Creatoare. Individualitate – personalitate. București: Editura casei școlarelor, 1927. 504 p.
45. Heidegger M. Originea operei de artă. București: Univers, 1982. 390 p.
46. Hogart W. Analiza frumosului (scrisă cu intenția de a fixa fluctuantele idei ale gustului). București: Meridiane, 1981. 217 p.
47. Horșia H. Spații, forme, culori în arta contemporană. București: Meridiane, 1989. 318 p.
48. Hubenco T. Metode complementare de evaluare la arta plastică. În: Rev. Univers Pedagogic, 2006. nr.2 (10), p.76-79
49. Ianoși I. Prefață. În: I. Kant despre frumos și bine. Vol. I. București: Minerva, 1981. p. V-LIII
50. Kant I. Tratat de pedagogie. Religia în limitele rațiunii. Iași: Aurora SRL, 1992. 148 p.
51. Kant I. Critica facultății de judecare. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981. 571 p.
52. Jauss H. R. Experiență estetică și hermeneutică literară. București: Univers, 1983. 500 p.
53. Kooper J. Forme de înțelegere a frumosului la Kant. În: I. Kant. Critica facultății de judecare. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981. p.37-52
54. Landau E. Psihologia creativității. București, EDP, 1979. 534 p.
55. Lupașcu Șt. Logica dinamică a contradictoriului. București: Editura Politică, 1982. 439 p.
56. Mașek V.E. Arta - o ipostază a libertății. București: Univers, 1977. 302 p.
57. Mardare, M., Fascinația culorilor. Chișinău: Ruxanda, 2007.
58. Matei D. Tradiție și inovație în artă. București: Editura Academiei Române, 1971. 167 p.
59. Mihăilescu D. Limbajul culorilor și al formelor. Enciclopedia de buzunar. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1980. 254 p.
60. Mihăilescu D. Dimensiuni ale creației. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1989. 181 p.
61. Mircescu M. Antrenamentul creativității. Ghid practic de metode, procedee și exerciții. Timișoara: EUROBIT SRL, 1997. 114 p.
62. Mitrofan N., Mitrofan L. Testarea psihologică. Inteligența și aptitudinile. București: Polirom, 2005. 276 p.
63. Modelarea personalității integre. Erudiție, creativitate, inteligență. Chișinău: Prag-3, 1997. 93p.
64. Monteil J. M. Educație și formare. Perspective psihosociale. Iași: Polirom, 1997. 194 p.
65. Moraru I. Strategii creative transdisciplinare. Introducere în scientoeuristică. București: Editura Academiei Române, 1992. 184 p.

67. Moraru I. (coord.) Știința și filosofia creației. Fundamente euristice ale activității de inovare. București: EDP, R.A., 1995. 343 p.
68. Morel M. AbeCeDar. Cum să înțelegem arta de azi. Editions Peisaj, Cote Saint-Luc, Quebec, Canada, 2013.
69. Mukařovský, J. Studii de estetică. București: Univers, 1974. 466+LI p.
70. Mureșean D. Cunoașterea și creația artistică cu referiri speciale la artele plastice. București: Cybela, 2000. 110 p.
71. Nagăț G. Tehnici și metode pentru stimularea creativității. Chișinău: Tehnica-Info, 2001. 200 p.
72. Niculoiu A., manual pentru clasele a IX-X, Istoria artelor și a arhitecturii, București Grup editorial ART, 2007
73. LaRousse, Dicționar de curente ale picturii, București, Editura Niculescu SRL, 2000.
74. LaRousse, Istoria artei, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006.
75. Patrașcu D., Patrașcu L., Mocrac A. Metodologia cercetării și creativității psihopedagogice. Chișinău: Știința, 2003. 230 p.
76. Paul C. Culoare. Artă. Ambient. Sibiu: Meridiane, 1979. 224 p.
77. Pavel V. Educație plastică. București: EDP, 1996. 84 p.
78. Pâslaru VI. Noile educații ca stare a conștiinței pedagogice. În: Rev. Didactica Pro, 2009. nr. 4 (56), p. 3-9
79. Pâslaru VI. Valoare și educație axiologică. În: Rev. Didactica Pro, 2006, nr.1, p.3-8
80. Pâslaru VI. (coord.), Papuc L., Negură I. ș.a. Construcție și dezvoltare curriculară. Partea I. Cadrul teoretic. Chișinău: UPS Ion Creangă, 2005. 174 p.
81. Pâslaru VI. (coord.), Papuc L., Negură I. ș.a. Construcție și dezvoltare curriculară. Partea II. Cadrul metodologic. Chișinău: UPS Ion Creangă, 2005. 170 p.
82. Pleșu A., Călătorie în lumea formelor. București: Meridiane, 1974. 142 p.
83. Popescu G. Psihologia creativității. București: Fundației Române de Mâine, 2004. 144 p.
84. Probleme actuale ale teoriei și practicii evaluării în învățământ. Materialele conf. științifice cu participare internațională. Chișinău: Univers pedagogic, 2007. 336 p.
85. Prut C. Fantasticul în arta populară românească. București: Meridiane, 1972. 42 p.
86. Prut C. Dicționar de artă modernă și contemporană. București: Univers Enciclopedic, 2002. 548 p.
87. Psihologia vârstelor și pedagogică. Chișinău: ARC, 1992. 335 p.
88. Radu C., Artă și convenție. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1989. 292 p.
89. Radu I., Ionescu M. Experiență didactică și creativitate. Cluj-Napoca: Dacia, 1987. 226 p.
90. Rafailă E. Educația creativității la vârsta preșcolară. București: Aramis Print, 2002. 112 p.
91. Robu M., Mocanu R. Expresii libere. Tehnici în dezvoltarea creativității. Chișinău: Editura, 2003. 28 p.
92. Roco M. Creativitate și inteligență emoțională. Iași: Polirom, 2004. 245 p.
93. Roșca A. (coord.) și colab. Creativitate, modele, programare. Studii de psihologie a gândirii. București: Editura Științifică, 1967. 280 p.
94. Roșca A. Creativitatea generală și specifică. București: Editura Academiei Române, 1981. 246 p.
95. Sârbu S., Cemortan S. Competențe de cunoaștere prin conținuturi integrate. Ghid metodic. Chișinău: Epigraf, 2004. 135 p.
96. Spânu C. Bazele modelării artistice. Chișinău: Tehnica-Info, 2001. 120 p.
97. Stan L., Educația plastică, ghid metodologic. Aramis, 2003.
98. Stenberg R. Manual de creativitate. București: Polirom, 2005. 291 p.
99. Stoica G. Dicționar de artă populară. București: Meridiane, 1997. 520 p.
100. Stoica A., Musteață S. Evaluarea rezultatelor școlare. Ghid metodic. Chișinău: Lumina, 1997. 175 p.

101. Șaranuța S. Ornamente populare moldovenești. Chișinău: Timpul, 1984. 143 p.
102. Șușala I. Culoarea cea de toate zilele. Chișinău: Lumina, 1993. 223 p.
103. Șușală I., Petric G., Educația vizuală de bază. București: Humanitas, 2009.
104. Șușală I. Estetica și Psihopedagogia Artelor Plastice. Sigma, București 2000.
105. Vasilescu V. Semnele cerului. Cultură și civilizație carpatică. Iași: Arhetip-Renașterea Spirituală, 1993. 214 p.

Adrese web utile:

1. http://bibliotecascolara.ro/Elena_Taralunga/Modalitati_de_dezvoltare_a_capacitat_ilor_creatoare.pdf
2. <http://www.uamsibiu.ro/studenti/docs/cursuri/3/PIPP-abilitati-practice.pdf>
3. http://www.academia.edu/4289363/93039305_Educatie_Plastica_Si_Metodica
4. http://www.banaterra.eu/romana/files/imaginea_vizuala.pd
5. Лазарев В.Н. Андреа Монтенья. – В кн.: Старые итальянские мастера. М., 1973
https://www.krugosvet.ru/enc/kultura_i_obrazovanie/izobrazitelnoe_iskusstvo/MANTENYA_ANDREA.html
6. Камезаска Э. Мантенья. М., 1996
https://www.krugosvet.ru/enc/kultura_i_obrazovanie/izobrazitelnoe_iskusstvo/MANTENYA_ANDREA.html
7. Анна Котельникова Доменико Гирландайо Италия 1449–1494
https://artchive.ru/artists/1159~Domeniko_Girlandajo
8. Искусство и живопись эпохи Раннего Возрождения
<https://www.grandars.ru/college/sociologiya/rannee-vozhzhdenie.html>